

SISÄLLYS

Sosiaali- ja terveysviesti on Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton äänenkannattaja, joka nostaa monipuolisesti asioita keskusteluun. Lehteen lähetettävästä aineistosta tulee sopia toimituksen kanssa.

Ilmestyy kuusi kertaa vuonna 2004.

Päätoimittaja
Riitta Särkelä

Toimitus ja taitto
Johanna Koskinen,
puh. (09) 7747 2244

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Diana Timonen,
puh. (09) 774 721,
myös www.stkl.fi,
sähköposti
diana.timonen@stkl.fi

Kannen suunnittelu
Timo Ahava

Tilaushinta 25 €/kesto,
33 €/määräaikainen

Toimituksen osoite
Kotkankatu 9,
00510 Helsinki,
faksi (09) 738 123

Painopaikka
Suomen Graafiset
palvelut, Kuopio

Painos 5000 kpl
ISSN 1238-1438

Ilmoitusmyynti
Julkaisu Bookers
Sanna Laaksonen,
puh. (09) 773 821 tai
sotevi@bookers.fi

Seuraava lehti ilmestyy 31.3.,
aineistot 27.2. mennessä.

Kuva: Invalidiiliiton arkisto

Monta näkökulmaa sosiaalisen ja talouden suhteeseen sivuilla 4-10. Tarjolla mm. analyysi hyvinvointivaltion ja talousvaikeuksien kiistanalaisesta suhteesta, työllisyysohjelmasta ja sen toteutuksesta sekä katsaus työllistämistoinnin historiaan.

Kuvat: Rann arkisto

Järjestöjen toiminnan rahoitus on pitkälti rahapelituottojen varassa. Voiko Suomi vielä säännellä rahapelijärjestelmäänsä? Uhkaavatko unionin kilpailusäädökset järjestelmää? Raha-automaattiyhdistyksen toimitusjohtaja Markku Ruuhonen vastaa, s. 15.

Sosiaali- ja terveysviesti 1/2004

- 3 Pääkirjoitus
Riitta Särkelä
- 4 Hyvinvointivaltio ei kelpaa talousvaikeuksien syntipukiksi
Jaakko Kiander
- 6 Hallituksen työllisyysohjelman toteutus on käynnistynyt
Harri Skog
- 8 Turun työvoiman palvelukeskus syventää asiantuntijoiden yhteistyötä
- 10 Vammaiset ovat edelleen työvoimareservi
Pentti Peltoniemi
- 12 Laajapohjainen työryhmä pohtimaan kansalaisyhteiskunnan olemusta
Seppo Niemelä
- 13 Järjestöjen alueellinen ja paikallinen työ näkyviin
Marja Vuorinen
- 15 Horjuuko Suomen rahapelien sääntelyjärjestelmä?
Markku Ruuhonen
- 17 Vallassa ja sen varjossa, osa 2
Olavi Riihinen
- 20 Pahatapaisten lasten auttamisesta perhetyöhön
Teuvo Raiskio
- 22 110-vuotias Lastenhoitoyhdistys painottaa jatkuvuuden merkitystä
- 23 Ihmisten ja instituutioiden välillä yhä valtava kuilu
Pirjo Tiippana
- 25 Talouden, työllisyyden ja sosiaalipolitiikan yhteensovittamiseen panostettava
Heikki Vaisto
- 26 Pohjois-Karjalassa huolettaa palveluverkon rapautuminen
Anne Perälähti

Valtakunnallisten
sosiaali- ja terveys-
politiikan kehittä-
mispäivien ohjelma
sivulla 31!

Hyvinvointivaltioon ja sosiaalipolitiikkaan on kohdistunut kritiikkiä vuosikymmeniä. Se on palautettavissa jo Pekka Kuusen aikanaan kiteyttämiin kritiikin perusteeseihin. Hyvinvointivaltio on nähty holhoavana, harmaana sekä ikävänä. Toisaalta väitetään, että sosiaalipolitiikan taloudelliset seuraukset ovat epäedulliset ja sosiaalipolitiikkaa harjoitetaan holtittomasti. Tutkimuksellista evidenssiä ei ole, että hyvinvointivaltion pitkällekin kehittyneet järjestelmät olisivat hidastaneet talouskasvua. Toisaalta ei ole mitään vahvoja todisteita siitä, että sosiaalipolitiikka edistäisi talouskasvua, kuten tutkimusprofessori Kiander tässä lehdessä toteaa.

Kuusen sosiaalipolitiikka-ajattelun lähtöoletus oli, että sosiaalipolitiikka muodostaa kansanvaltaisen yhteiskuntapolitiikkamme olennaisen osan. Sosiaalipolitiikka vastaa sitä paremmin kansalaisten pyrkimyksiä, mitä ehjemmin sosiaalipolitiikka kyetään sopeuttamaan yhteiskuntapolitiikan kokonaisuuteen. Kuusi kysyi, eikö yhteiskuntapolitiikan ylin tavoite kaikessa yksinkertaisuudessaan ole kansalaisen paras ja myös tulevien sukupolvien menestys. Haluammeko edelleen hyväksyä nämä lähtökohdat?

Hyvinvointiajatteluumme ja -malliimme liittyy keskeisenä tasa-arvon edistäminen. On syytä kysyä, voidaanko hyvinvointivaltiota arvioida vain taloudellisen kasvun ja taloudellisten kriteereiden perusteella? Olemmeko unohtaneet sen, että sosiaalipolitiikka ei kasvuhakuisenkaan yhteiskuntapolitiikan piirissä voi mitoittaa toimenpiteitään lähinnä toimenpiteiden kasvuvaikutusten mukaan? Tätä ei pidä tulkita väitteeksi, että ilman riittävää taloudellista kasvua ja korkeaa työllisyysastetta selviäisimme kasvavista kustannuspaineista. Kyse on tarkastelun suunnasta.

Sosiaalipolitiikka ei sinänsä vie pois meiltä mitään, vaan ainoastaan siirtää kulutusmahdollisuuksia toisilta toisille. Poliitikalla on merkitystä. Koko ajan tehdään arvovalintoja ja se juuri on politiikan tehtävä. Mitä tämä merkitsee maailmassa, jossa valtaa pitävät Raha ja Pelko?

Reko Lundan, kirjailija ja ohjaaja, nostaa näitä teemoja terävästi esiin parhaillaan esitettävissä kahdessa näytelmässään "Tarpeettomia ihmisiä" ja "Ihmisiä hyvinvointivaltiossa". Tarpeettoman ihmisen ongelma tarkoitti aikanaan venäläisessä kirjallisuudessa joutilasta yläluokkaa, jolla ei ollut mitään tekemistä. Lundan antaa sille uuden merkityksen ja tarkastelee syrjään heitettyjen ihmisten tarinoita. Näytelmässä "Ihmisiä hyvinvointivaltiossa" kansalainen keskustelelee ekonomistin kanssa ja esittää koko ajan perustellusti kysymyksen miksi, kuka on päättänyt, miten niin on vain yksi vaihtoehto? Mustiin puettu markkinavoima vaatii, hermostuu ja käyttäytyy arvaamattomasti. Näytelmä pistää miettimään sitä, olemmeko taas tilanteessa, jossa on olevinaan vain yksi vaihtoehto: taloudellisen kasvun ja markkinoiden vaateisiin vastaaminen. Ovatko senkaltaiset perustelut kuin solidaarisuus, inhimillisyys, ihmisarvo ja kestävä kehitys irrelevantteja ja kauniita korulauseita? Jäljelle jää kysymys, mitä Suomen ja ihmisten kannalta tarkoittaa se, että kaikissa kysymyksissä vain taloudelliset perusteet ovat päteviä? Jälkikäteen voinee sitten sanoa, että hyvinvointivaltio -projekti tuli valmiiksi – ja sitä oli pakko alkaa purkaa. Eikö ole järkevää vain hoitaa talous kuntoon? Lundanin töissä näkyy huvittuneisuus siitä, että taloutta pidetään järkevänä. "Tiedätkö mitään tunteellisempaa, hysteerisempää, pelokkaampaa, yhtä arvaamattomasti käyttäytyvää kuin pörssikurssit?", kysyy näytelmän kansalainen. Vai onko tässä koko juju? Rationaaliseksi ja välttämättömäksi yritetään selittää se, joka on täysin irrationaalista ja kaoottista? Vapaan markkinatalouden lonkeroiden alla välähtää tyhjiys. "Ihmisiä hyvinvointivaltiossa" -revyy päättyy lauluun Hyvinvointivaltio go, go. Mutta sitähan me ihmiset emme halua.

Määrätietoiset, tavoitteelliset ponnistelut uudistaa ja vahvistaa hyvinvointivaltiota sekä synnyttää laajaa hyvinvointivastuuta ovat käynnissä mm. erilaisina ohjelmina. Tärkkäämme jokainen tähän työhön omalta osaltamme!

Kuva: Toni Koskimaa, MIToRo

Riitta Särkelä

Riitta Särkelä, toiminnanjohtaja
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto

Hyvinvointivaltio ei kelpaa

TALOUSVAIKEUKSIEN SYNTIPUKIKSI

Hyvinvointivaltion ja sosiaalipolitiikan vaikutukset niin talouskasvun hidastumiseen kuin sen vilkastumiseenkin ovat vähäiset, toteaa VATT:n tutkimusprofessori Jaakko Kiander. Kiander esittää, että sosiaalipoliittinen malli voidaan valita ilman tiukkoja taloudellisia rajoitteita, vaikka menestyvä talous ja korkea työllisyys ovatkin hyvinvointivaltion edellytyksiä.

Merkittävimpiä muutoksia hyvinvointivaltion toimintaympäristössä viimeisten 15 vuoden aikana ovat olleet talouden globalisaatio ja sen mukana tapahtunut pääomien liikkuvuuden ja myös veropolitiikan keskinäisten sidonnaisuuksien lisääntyminen. Suomen kannalta keskeistä tässä globalisaatio- ja integraatioprosessissa on ollut liittyminen Euroopan unionin ja Euroopan rahaliiton jäseniksi.

Hyvinvointivaltion toimintaympäristön muutoksena voidaan myös pitää 1990-luvun laman kasvattamaa julkisen sektorin velkaa; velan hoitamisesta ja korkeasta työttömyydestä aiheutuvat menot ovat edelleen rajoite hyvinvointivaltiolle. Joukkotyöttömyyden seurauksena hyvinvointivaltion rahoitus pohja joutui meillä, kuten myös muissa taantumien kohdanneissa maissa, kovalle koetukselle.

Globalisaatio haastanut hyvinvointivaltion

Lamavuosina 1990-luvun alkupuoliskolla alettiin käydä keskustelua hyvinvointivaltion pelastusoperaatiosta ja uudistustarpeista. Keskustelun voi nähdä reaktion nopeasti paisuvaan julkisen sektorin velkaan. Taustalla oli toisaalta julkisen talouden akuutti rahoituskriisi, toisaalta integraation mukanaan tuomat paineet ja pelot. Hyvinvointivaltiokeskustelun tendenssinä on ollut näkemys, jonka mukaan entisenlaiseen hyvinvointivaltioon ei ole enää varaa. Siksi tarvitaan karsimista, uudelleenarviointia ja priorisointia. Monet julkisen sektorin säästötoimet ovat tähän johtaneetkin ja kansalaisten luottamus hyvinvointivaltion tulevaisuuteen on murentunut.

Eurooppalaisia hyvinvointivaltioita on kritisoitu siitä, että ne heikentävät taloudellisia kannustimia, aiheuttavat työttömyyttä työmarkkinajäykkyyksien vuoksi ja ovat kestävämmän kalliita. Näistä

syistä hyvinvointipolitiikkaa on jopa pidetty taloudellista kasvua haittaavana. Hyvinvointivaltioiden joukosta erityisesti Ruotsi (ja nykyisin myös Saksa) on monissa yhteyksissä nostettu esiin maana, jossa hyvinvointipolitiikka on rapauttanut maan talouden kasvukykyä. Onkin kiistatonta, että Ruotsin talouskasvu on viimeisten 30 vuoden aikana ollut hieman muita teollisuusmaita hitaampaa ja että Ruotsin suhteellinen asema maiden välisissä kansantulovertailuissa on heikentynyt. 1990-luvulla hyvinvointivaltioiden kritiikki sai käyttövoimaa myös Yhdysvaltain hyvästä taloudellisesta menestyksestä, jonka on katsottu olevan osoitus vapaiden markkinoiden, pienen julkisen sektorin ja suurten tuloerojen suotuisasta vaikutuksesta.

Talouden integroituminen ja samanaikainen globalisaatiokehitys luovat jatkuvasti uusia haasteita perinteisille hyvinvointivaltioiden. Kehitys muokkaa tuotantorakenteita; työnjaossa painottuvat entistä enemmän tieto- ja osaamisintensiiviset alat samalla kun perinteinen teollisuus siirtyy pois korkean tulotason maista. Teolliset työpaikat vähenevät ja syrjäseudut autioituvat. Samalla talouden avautuminen lisää pääomien, yritysten ja avainhenkilöiden liikkuvuutta ja luo kansallisvaltioille verokilpailupaineita. Kehittyvässä korkean teknologian yhteiskunnassa voivat tuottavuuserot työntekijöiden välillä olla suuria. Voidaankin kysyä, millainen rooli hyvinvointivaltiolla on toisaalta kasvavien markkinatuloerojen ja toisaalta entistä liikkuvamman pääoman ja verokilpailun aikakaudella: Onko perinteinen korkea-arvoisen verotukseen ja tasa-arvotavoitteisiin perustuva hyvinvointivaltiomalli menettämässä elinkelpoisuuttaan?

Ei yksioikoisia selityksiä

Eri maita vertailevien tutkimusten mukaan hyvinvointivaltion ja sosiaalipolitiikan vaikutukset taloudelliseen kasvuun ovat kuitenkin vähäisiä. Ei ole merkittävästi näyttöä siitä, että hyvinvointivaltioiden pitkällekin kehittyneet järjestelmät olisivat hidastaneet talouskasvua. Toisaalta ei ole myöskään mitään vahvoja todisteita siitä, että sosiaalipolitiikka edistäisi talouskasvua tai että hyvinvointivaltiot menestyisivät muita maita paremmin.

Suurten julkisten menojensa perusteella hyvinvointivaltioiksi luokiteltavien kehittyneiden maiden taloudellinen menestys on pitkällä aikavälillä ollut hyvin samanlaista kuin muiden vertailukelpoisten maiden. Hyvinvointivaltiota reippaasti 1980-luvun alusta lähtien purkanut Britannia ei ole taloudellisessa mielessä menestynyt sen paremmin kuin muutkaan Euroopan maat.

Hyvinvointivaltioita keskeisenä todisteena käytetty pohjoismaisten hyvinvointivaltioiden huono taloudellinen menestys johtuu pitkälti Suomen ja Ruotsin 1990-luvun alussa kokemasta poikkeuksellisesta lamasta. Sillä ei kuitenkaan jälkikäteen katsottuna näytä olleen mitään tekemistä näiden maiden harjoittaman sosiaali- ja yhteiskuntapolitiikan kanssa. Jossain määrin samaa voi sanoa myös koko läntisen Euroopan 1980- ja 1990-lukujen aikana kokemasta hitaasta talouskasvusta. Eurooppalaisten hyvinvointivaltioiden kokemat rahoitusvaikeudet ja verotuksen kiristyminen olivat selvästi seurausta kasvun hidastumisesta ja työttömyydestä, mutta yhtä selvää ei ole, että hyvinvointijärjestelmät tai eurooppalainen sosiaalipolitiikka olisivat olleet näiden taloudellisten vaikeuksien aiheuttajia. Syynä voi olla myös eurooppalaisen talouspolitiikan epäonnistuminen.

Eri maiden ja samalla myös erilaisten järjestelmien taloudellisen menestyksen vertailu on hyvin herkkä sille, mitä ajan-

Taloudellisten vaikeuksien syynä voi olla myös eurooppalaisen talouspolitiikan epäonnistuminen.

jaksoja vertailuun valitaan. Pitemmäläkin aikavälillä on totta, että Ruotsin suhteellinen asema eri maiden kansantulovertailussa on heikentynyt. Tätä ei kuitenkaan voida pitää kovin voimakkaana todisteena pohjoismaisen hyvinvointivaltiomallin toimintakyvyttömyydestä, koska asemaansa parantaneiden maiden joukossa on myös hyvinvointivaltioihin luettavia maita. Nousijoiden joukossa ovat mm. Suomi, Norja, Tanska, Kanada ja Hollanti. Pitkällä aikavälillä suhteellisen aseman menettäjiä ovat Ruotsin ohella olleet Sveitsi ja Uusi-Seelanti.

Pohjoismaiset hyvinvointivaltiot ovat – Suomea lukuun ottamatta – onnistuneet saavuttamaan myös korkean työllisyyden. Korkea työllisyys mahdollistaa kattavien hyvinvointijärjestelmien kestävän rahoituksen ja vähentää samalla sosiaalipoliittikkaan kohdistetun kritiikin uskottavuutta. Samalla on todettava, että korkeisiin työllisyysasteisiin voidaan päästä myös ilman suurta tulontasausta, kuten USA:n esimerkki osoittaa. Julkisen sektorin koolla ei näytä työllisyyden kannalta olevan ratkaisevaa merkitystä.

Koska erityisesti pohjoismaiseen hyvinvointivaltioon liittyy keskeisesti

ideologisia, tasa-arvoajattelusta lähteviä tavoitteita, ei ole mielekästä arvioida hyvinvointivaltioita pelkästään niiden taloudellisen menestymisen perusteella. Vaikka hyvinvointivaltio heikentäisi taloudellista kasvua, voi egalitaristinen hyvinvointivaltio politiikka silti olla oikeutettua. Tällöin muita maita alhaisempi tulotaso olisi nähtävä hyväksyttävänä hintana äänestäjien valitsemien muiden tavoitteiden eli sosiaalisen hyvinvointifunktion maksimoinnista. Koska hyvinvointivaltiot eivät sinänsä näytä hidastavan talouskasvua, tällaista jyrkkää valintatilannetta ei kuitenkaan ole. Valinta voidaan pikemminkin nähdä niin, että demokraattisessa päätösprosessissa voidaan päätyä erilaisiin sosiaalipoliittisiin malleihin ja erilaisiin tulonjakoihin suhteellisen vapaasti ilman tiukkoja talouden asettamia rajoituksia.

Hyvinvointivaltion haasteet mahdollista hallita

On selvää, että suhteellisen hyvästä taloudellisesta menestyksestään, hyvistä sosiaalisista saavutuksistaan ja vakaasta kannatuspohjastaan huolimatta man-

nereurooppalaiset ja pohjoismaalaiset ovat jatkossa monien haasteiden edessä. Globalisaatiokehityksen lisäksi haasteita aiheuttaa ennen kaikkea väestön ikääntyminen. Ikääntyvän väestön suhteellisen osuuden kasvu luo paineita julkisten menojen, erityisesti sosiaalimenojen kasvulle kaikissa teollisuusmaissa seuraavien vuosikymmenten aikana. Samaan aikaan globalisaatio saattaa kiristää eri maiden ja erilaisten sosiaalipoliittisten ja verojärjestelmien välistä kilpailua.

Hyvinvointivaltion haasteet korostavat talouden kasvun ja työllisyyden merkitystä, Jaakko Kiander toteaa.

Nämä haasteet eivät merkitse sitä, etteikö tulevaisuudessa olisi mahdollista ylläpitää nykyisenkaltaisia hyvinvointijärjestelmiä. Haasteet korostavat kuitenkin työllisyyden ja taloudellisen kasvun merkitystä sosiaalipoliittikan ja hyvinvointivaltion kannalta. Ilman riittävää taloudellista kasvua ja korkeaa työllisyysastetta eurooppalaiset hyvinvointivaltiot eivät selviä kasvavista menopaineista.

Tulevaisuuden haasteisiin vastatesaan hyvinvointivaltiot joutuvat siksi ottamaan kantaa kahteen merkittävään kysymykseen. Ensimmäinen liittyy kasvuun ja työllisyyteen. Erityisesti hyvinvointivaltioille on tärkeää huolehtia kilpailukyvyistä ja työllisyydestä; niiden on onnistuttava luomaan riittävän houkuttelevia toimintaympäristöjä sekä liikkuvalla pääomalla ja kansainvälisyydelle yrityksille että samalla ylläpitämään riittäviä työnteon kannustimia. Potentiaalisia ongelmia liittyy siihen, että hyvinvointivaltion kannatus on suurinta niissä ryhmissä, joilla ei ole suurta ymmärtämystä taloudellisen kasvun ja kasvupoliittikan tarpeellisuudesta.

Toinen haaste liittyy julkisten menojen hallintaan. Väestön ikärakenteen muutoksesta johtuva sosiaalimenojen kasvu on väistämätöntä, jos hyvinvointivaltiosta sen nykyisessä muodossa halutaan pitää kiinni. Muutos on hallittavissa, mutta merkitsee kuitenkin sitä, että mahdollisuudet muiden julkisten menojen kasvattamiseen ovat tulevaisuudessa varsin rajalliset. Samaan aikaan paineet kaikkien julkisten menojen kasvulle kuitenkin lisääntyvät. Monissa hyvinvointivaltioissa suuri osa väestöstä kuuluu ryhmiin, jotka joko saavat koko toimeentulonsa julkisista tulonsiirroista tai muuten ovat erilaisten sosiaalipoliittisten järjestelmien nettohyötyjiä. Hyvinvointivaltion laajan kannatuspohjan vuoksi julkisten menojen kasvattamiselle on helppo saada tukea. Lisäksi lääketieteen kehitys ja kasvavat laatuvaatimukset luovat jatkuvan paineen menojen nousulle. Hyvinvointivaltiot joutuvatkin jatkuvasti tasapainoilemaan liian niukoiksi koettujen resurssien ja lähes rajattomien tarpeiden välillä.

*Jaakko Kiander
Tutkimusprofessori,
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT*

Kirjoitus perustuu vuonna 2002 ilmestyneeseen teokseen Hyvinvointivaltio ja talouskasvu (WSOY).

Kuva: VATT

Hallituksen työllisyysohjelman toteutus ON KÄYNNISTYNYT

Työllisyyden politiikkaohjelmassa on käynnistetty neljä osahanketta. Niistä keskeisin on julkisten työvoimapalvelujen uudistaminen: työvoiman palvelukeskukset muodostavat asiantuntijaverkostoja vaikeasti työllistyvien tueksi. Myös nuorten kouluttautumisesta kannetaan erityistä huolta, toteaa työllisyysohjelman ohjelmajohtaja Harri Skog.

Työllisyyden politiikkaohjelma on yksi hallituksen neljästä hallinnonrajat ylittävästä ohjelmasta. Ohjelmilla hallitus varmistaa, että eri hallinnonalojen resurssit ja toimenpiteet kohdennetaan tehokkaasti hallitusohjelman keskeisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Työllisyysohjelmassa keskeistä on, että eri hallinnonalojen yhteistyön kautta saatavat edut käytetään täysimääräisesti hyväksi hallituksen työllisyystavoitteiden saavuttamiseksi. Työllisyysohjelmaa johtaa ministeriryhmä, jonka puheenjohtajana toimii työministeri **Tarja Filatov**.

Hallituksen työllisyysohjelman painopiste on rakenteellisen työttömyyden alentamisessa ja työvoiman tarjonnan tukemisessa. Ohjelman päätavoitteita ovat rakenteellisen työttömyyden alentaminen ja syrjäytymisen ehkäisy, osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen ja varautuminen ikärakenteen muutoksesta johtuvaan työvoiman niukkuuteen, työmarkkinoilla nykyistä pidempään pysyminen, työn tuottavuuden lisääminen sekä työn organisoimisen ja mielekkyyden parantaminen.

Ohjelma on hankkeistettu neljäksi osaluueksi, jotka sisältävät lukuisan joukon hallituskaudella

toteutettavia toimenpiteitä. Osa-alueet ovat julkisen työvoimapalvelun rakennuudistus, työmarkkinatuen aktivointi, työvoimapolitiittisten aktiiviohjelmien ja koulutuksen kehittäminen sekä työurien pidentäminen. Osahankkeille on asetettu konkreettisia vaikuttavuustavoitteita joiden toteutumista seurataan ohjelmassa säännöllisesti koko hallituskauden ajan.

Julkisia työvoimapalveluja uudistetaan

Keskeinen työllisyysohjelman osa-alue on julkisen työvoimapalvelun rakenteellinen uudistus. Uudistuksessa vaikeasti työllistyvien palvelut ja resurssit eriytetään perustettaviin työvoiman palvelukeskuksiin, joiden toiminnalle on luotu perustaa työhallinnon, kuntien ja kelan yhteispalvelukokeilussa. Palvelukeskusten ja yhteispalvelupisteiden toiminnan ydin on hallintosektorit ylittävä asiakaiden palvelu. Palvelukeskus on alue- ja paikallistason viranomaisten ja muiden palveluntuottajien asiantuntijaverkosto. Palvelukeskus ei siis ole uusi virasto vaan nimenomaan verkosto. Sen tehtävänä on tarjota apua elämänhallintaan ja työnhakuun sekä monipuolisin aktiivoin toimenpitein tukea työttömiä, joiden auttamiseen työmarkkinoille nykyiset palvelut ovat osoittautuneet riittämättömiksi.

Suomessa on 1990-luvun loppupuoliskon voimakkaasta talouskasvusta ja työllisyyden parantumisesta huolimatta laaja rakenteellinen työttömyysongelma: arvioilta 170 000 työttöntä kuuluu tavalla tai toisella vaikeasti työmarkkinoille sijoittuvien ryhmään.

Suuri osa ryhmään kuuluvista on parhaassa työiässä. Tätä syvien työttömyystaskujen ongelmaa ei ole nykyisillä palveluilla ja lukuisilla projekteilla eikä erilaisilla hankkeilla saatu hoidettua. On selvää, että tar-

vitaan uutta ja tarmokasta otetta rakenteellisen työttömyysongelman hoitoon. Nykyisellä menolla työttömyystaskut syvenevät entisestään. Asiantuntijaverkoston toiminnalla pureudutaan tähän ongelmaan.

Työministeriö on alueiden esitysten perusteella myöntänyt vuodeksi 2004 työhallinnon rahoituksen 15 työvoiman palvelukeskukselle ja 10 yhteispalvelupisteille. Yhteispalvelu- ja palvelukeskusverkossa on näillä päätöksillä mukana 36 työvoimatoimistoa ja 72 kuntaa. Vuoden 2006 mennessä perustetaan noin 40 työvoiman palvelukeskusta

Työhallinnon määrärahoilla palvelukeskuksiin ja yhteispalvelupisteisiin palkataan vuonna 2004 kaikkiaan 217 virkailijaa. Kunnat osoittavat palveluverkostoon yli 200 virkailijaa, joten verkostossa työskentelevien työvoimatoimistojen ja kuntien henkilöstön määrä on noin 430. Myös Kela osoittaa asiantuntijapalveluitaan verkoston käyttöön. Lisäksi palvelukeskuksen yhteistyöverkostoon kuuluvat erilaiset palvelujen tuottajat, joilta hankitaan työttömien työnhakukuntoa kohentavia asiantuntijapalveluja, esimerkiksi elämänhallinta-, työnhaku- ja työnetsintäpalveluja.

Työvoiman tarjonnan väheneminen lähitulevaisuudessa edellyttää tehokkaita työvoimapalveluita. Tästä syystä kehitetään myös työvoimatoimistojen toiminta- ja palvelumalleja. Palvelukeskusten vahva resurssointi eräillä alueilla luo edellytyksiä parantaa myös työnantaja- ja työnhakijapalveluita työvoiman kohtaanto- ja saatavuusongelmien ratkaisemiseksi. Myös laajamittainen sähköisten asiakaspalvelujen käyttöönotto tuo mahdollisuuden muuttaa työvoimatoimiston toimintamallia. Työvoimatoimiston toiminnassa painotetaan avoimille työmarkkinoille suuntaavia palveluja sekä osaavan työvoiman hankintaa ja kehittämistä. Palvelujen uudistaminen aloitetaan palvelukeskusten toimintaa

Kuva: työministeriö
Ohjelmajohtaja
Harri Skog

vastaavasti suurilla työmarkkina-alueilla ja laajennetaan saatujen kokemusten perusteella koko maahan.

Työvoimapolitiikan ns. aktiivointi-astetta (aktiiviohjelmiin osallistuvien osuutta laajasta työttömyydestä). Aktiivointiaste on Suomessa alhaisella tasolla useimpiin EU:n jäsenmaihin verrattuna. Hallitusohjelman mukaan aktiivointiastetta nostetaan nykyisestä 22 prosentista lähelle 30 prosenttia.

Työmarkkinatuella pyritään edistämään työmarkkinoille tulevan tai pitkään työttömänä olleen työllistymisedellytyksiä aktiivisin toimenpitein. Tuki on kuitenkin käytännössä painottunut pitkään työttömänä olleiden pysyväksi toimeentuloturvaksi. Työmarkkinatukeen oikeutettuja työnhakijoita on noin 140 000 henkilöä. Työllisyysohjelmassa valmistellaan ratkaisut, joilla tuen käyttöä työnhakuvalmiuksia parantavana aktiivisena tukimuotona lisätään.

Työmarkkinatuen saajien osallistumismahdollisuuksia työvoimapolitiisiin aktiiviohjelmiin on lisätty vuoden 2004 alusta lähtien korottamalla aktiivitoimenpiteiden ajalta maksettavia ylläpitokorvauksia. Tämän lisäksi työllisyysohjelmassa valmistellaan ratkaisut, joilla työmarkkinatuen saajan tulee tuen ehtona tietyn työttömyysajan jälkeen osallistua aktiivitoimenpiteisiin. Lisäksi selvitetään kuntien ja valtion välisiä rahoitusmalleja, joilla voidaan kannustaa kuntia entistä tehokkaampaan työttömyyden hoitoon.

Nuorille koulutustakuu

Työvoimapolitiittisia aktiiviohjelmiä ja koulutusta kehitetään yhteistyössä opetus- ja työvoimahallinnon kesken. Tavoitteena on nuorten koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumisen edistäminen, työttömyyden pitkittymisen ehkäiseminen sekä pitkäaikaistyöttömyyden torjuminen. Toimenpiteiden ja ohjelmien laatua ja vaikuttavuutta parannetaan, jotta entistä useammat työhakijat ja opiskelijat sijoittuisivat avoimille työmarkkinoille. Yhtenä esimerkkinä työllisyysohjelman yhteistyöstä on nuorten ns. koulutustakuu. Työllisyysasteen näkökulmasta on tärkeää, että meillä on koulutettuja, osaavia nuoria työmarkkinoiden muuttuviin tehtäviin. Työvoiman ikääntyessä ja työmarkkinoille tulevien ikäluokkien pienentyessä on koulutusta

kohdennettava entistä tarkemmin niin, että varmistetaan kaikkien nuorten koulutautuminen ja pääsy työuralle.

Koulutustakuun tavoitteeksi on asetettu, että vuonna 2008 vähintään 96 % peruskoulun päättävistä aloittaa samana vuonna lukiassa, ammatillisessa koulutuksessa tai perusopetuksen lisäopetuksessa. Nuorten urasuunnittelun ja opiskeluvalintojen tukemiseksi parannetaan oppilaanohjausta ja turvataan ohjauksen riittävyys ja korkea laatutaso perusopetuksen ylempillä vuosiluokilla. Perusopetuksen yhteydessä annettavaa lisäopetusta ja sen rahoitusta kehitetään. Ammatillisen peruskoulutuksen ja lukion opiskelijavalintoja kehitetään siten, että samana vuonna peruskoulun päättäneiden pääsy koulutukseen turvataan. Siltä varalta, että nuori vielä jäisi ilman peruskoulun jälkeistä jatko-opintopaikkaa, parannetaan henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa opetus- ja työvoimaviranomaisten yhteistyönä.

Jos jatko-opintopaikkaa ei sittenkään löydy, tarjotaan nuorelle työharjoittelu- tai työpajatoimenpiteitä viimeistään kolmen työttömyyskuukauden jälkeen. Tässä tarkoituksessa mm. työpajatoiminnan vakinaistaminen aloitetaan työllisyysohjelman mukaisesti vuoden 2004 valtionavustuksia jaettaessa.

Työllisyysaste 75 prosenttiin

Työllisyysohjelman toimilla tuetaan hallituksen tavoitetta lisätä työvoiman tarjontaa väestön ikääntyessä. Hallitus tavoittelee työssäoloajan pitenemistä nykyisestä 2-3 vuodella. Työllisyysohjelmassa valmistellaan uudistuksia, joilla nopeutetaan sekä nuorten siirtymistä peruskoulusta jatko-opintoihin ja työelämään että aikuisten työurien pidentämistä. Työuran alku- ja loppupuolelle kohdentuvien toimien lisäksi tarpeen ovat työelämän laatua lisäävät uudistukset. Ministeriöillä ja työmarkkinajärjestöillä on valmisteilla lukuisia hallitusohjelmaan tai tulopoliittiseen sopimukseen perustuvia koulutuksen, sosiaaliturvan ja työlainsäädännön uudistuksia. Lisäksi työelämän laatua kehitetään työelämäohjelmilla.

Työllisyysohjelman tavoitteet liittyvät olennaisesti koko hallituksen työllisyys-tavoitteisiin. Hallituksen tavoitteena on lisätä työllisyyttä hallituskauden aikana 100 000:lla ja nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin vuoteen 2011 mennessä. Työllisyystavoitteiden toteutuminen

merkitsee käytännössä täystyöllisyyttä. Haastavien työllisyystavoitteiden toteutuminen edellyttää työttömien työkyvystä ja osaamisesta huolehtimista. Työllisyysohjelma painottuu työvoiman tarjonnan lisäämiseen ja kohentamiseen. Työvoiman tarjontapuolen keinojen lisäksi on kyettävä lisäämään työvoiman kysyntää ja vaikuttamaan työvoiman kysynnän rakenteeseen. Työllisyystavoitteiden toteutumisen kannalta tärkeää on erityisesti matalan tuottavuuden työn kannattavuuden lisääminen.

Työllisyysohjelman hankkeissa onnistuminen on tärkeää koko hallituksen työllisyystavoitteiden kannalta. On selvää, että työvoimapolitiikan muut merkittävät työvoima- ja koulutuspoliittiset hankkeet sekä työurien pidentämiseen tähtäävät lukuiset uudistukset edellyttävät määrätietoista toimintaa ja tavoitteisiin sitoutumista. Tämä vaatii laajaa yhteistyötä mm. valtion, kuntien, elinkeinoelämän ja kansalaisjärjestöjen ja erilaisten palvelujen tuottajien kesken sekä valtakunnan tasolla että alue- ja paikallistasolla. Tätä yhteistyötä rakennetaan työllisyysohjelman eri hankkeissa. Työvoimapolitiikan näkökulmasta keskeistä on, mitä työhallinto tekee itse, mitä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa ja mitä palveluja hankitaan muilta toimijoilta, ja miten alueelliset ja paikalliset yhteistyöverkostot kehittyvät. Nämä ovat kysymyksiä, jotka uudistusten yhteydessä ratkaistaan.

Hallitusohjelmassa toteutetaan lisäksi useita toimenpiteitä, mm. tuloverotkatkaisut ja yritysverotuksen uudistaminen, joilla pyritään lisäämään työpaikkoja ja yrittäjyyttä. Erityisesti hallituksen yrittäjyysohjelmalla on vahva yhteys työllisyysohjelmaan. Tämän vuoden aikana on hallitusohjelman mukaan tarkoitus päättää toimenpiteistä, jotka edistäisivät työn antamisen ja vastaanottamisen kannustavuutta erityisesti ns. matalan tuottavuuden aloilla. Työvoiman kysynnän kiihdyttämiseen liittyvät toimenpiteet ovat erittäin tärkeitä myös työllisyysohjelman onnistumisen kannalta. Työmarkkinoille pitää saada lisää työvoiman kysyntää ja sisääntuloitot työnhakukuntoon kohennetuille työttömille. Kaikki tietysti toivomme, että pääsemme suhdannetaantumasta vakaan talouskasvun uralle ja sitä kautta paranevaan työllisyyskehitykseen.

*Harri Skog
Ohjelmajohtaja*

Turun uusi työvoiman palvelukeskus

SYVENTÄÄ ASIANTUNTIJOIDEN YHTEISTYÖTÄ

Turun työllistymispalveluyksikössä on havaittu hyödylliseksi sekä suhteellisen itsenäinen asema kaupungin organisaatiossa että kiinteä yhteys peruspalveluihin.

Turun työllistymispalveluyksikkö muuttui vuodenvaihteessa työvoiman palvelukeskukseksi. Uusi elementti palvelukeskuksessa on työllistämistä tukevien palvelujen ja myös palveluntuottajien voimakkaampi mukaantulo.

Työvoiman palvelukeskuksessa jatketaan yhteispalvelupisteiden palvelukonseptin kehittelyä. Yhteispalvelutoiminnan tavoitteena oli tarjota työllistymisen tukipalvelut kootusti samasta pisteestä. Yhteispalvelupisteissä saatiin hyviä kokemuksia myös eri viranomaisten hallinnonrajat ylittävästä yhteistyöstä.

Esimerkkinä Malén mainitsi kielikoulutuksen: maahanmuuttajien työllistymiseksi tarvittavassa kielikoulutuksessa ei riitä, että suomen kieli opitaan luennoilla. Opintoihin pitäisi liittää myös tutustuminen täläläisen työelämän tapoihin ja henkilökohtaista ohjausta. Turun suhteellisen suurta maahanmuuttajaryhmää palvelemaan keskuksen tulee maahanmuuttajiin keskittynyt ja erikoistunut tiimi.

Asiantuntijoiden verkosto

Jo ennen palvelukeskusvaihetta yksikössä on hoidettu kokonaisuudessaan myös tukityöllistämispalvelut ja kuntouttavan työtoiminnan palvelut.

Turussa on arviolta 6000 pitkäaikaisytyötä, joista työllistymispalvelujen asiakkaina on tähän mennessä ollut noin

voimahallinnon, terveydenhuollon ja Kansaneläkelaitoksen palveluita. Kaupunki järjesti ostopalveluna KELAn asiantuntijalääkärin konsultaatiokäynnin kerran viikossa ja yksikössä toimi KELAn vakuutussihteeri. Sosiaali- ja työvoimamiehen lisäksi keskuksessa oli myös terveydenhuollon yhteyshenkilö.

Terveydenhuollon yhteyshenkilön kokopäiväinen työpanos on Malénin mielestä ollut korvaamaton.

- Monimutkaiseen elämäntilanteisiin ei jäisi riittävästi aikaa paneutua muun työn ohessa, Malén totesi.

Malén korosti miten tärkeää on, että henkilökunnalla on mahdollisuus keskittyä nimenomaan työllistymispalveluihin. Onnistumisen edellytyksenä Malén pitää osaltaan sitä, että on riittävästi resurssoitu myös rakenteelliseen ja hallinnolliseen työhön, joiden rinnalla arjen asiakastyö kulkee.

Työllistymispalveluyksikön kautta järjestettävä terveydenhuolto on osa kunnan muuta perusterveydenhuoltoa.

- Se ei kellu irrallaan peruspalveluista, vaan siinä ovat mukana asiakkaiden omalääkärit ja terveyskeskukset, Malén kertoi ja painotti kaikkien peruspalvelujen merkitystä työllistämispalvelujen toimivassa kokonaisuudessa.

- Pitkäaikaistyöttömyys aiheuttaa yllättävän paljon terveysongelmia. Ei olla enää työterveydenhuollon piirissä ja voi myös olettaa, että lama-aikana irtisanottiin ensin vajaakuntoisia, Malén totesi.

Kolmannen sektorin kanssa yksiköllä on ollut jatkuvaa yhteistyötä. Järjestöt ovat olleet tyytyväisiä siihen, että niiden ei tarvitse enää käydä monen eri viranomaisen luona omien työllisyysprojektiansa tai -palveluidensa asioilla.

- Tavoitteena on, että meillä olisi varmastikin kaikki työllisyysprojektit. Palvelukeskuksella on verkostona tässä varmasti myös enemmän tarjottavaa, Malén totesi.

- Yhteispalvelu -hankkeet verkostoituivat luontaisesti ja uskon, että myös työvoiman palvelukeskusten kesken tulee yhteistoimintaa. Pitäisi vaan löytää tarpeeksi iso foorumi, Malén totesi.

Kohderyhmänä palvelukeskuksissa ovat vaikeasti työllistyvät, joiden tueksi eivät riitä perinteiset työvoimapolvet.

- Palveluissa pyritään pois "massatuotannosta", kohti yksilöllisempää rakennetta, kuvasi Turun työllistymispalveluyksikön johtaja, työllistämistä vastaava **Jaana Malén**.

Henkilökunta tarvitsee mahdollisuuden keskittyä nimenomaan työllistymispalveluihin

2000 henkilöä. Heikossa työmarkkina-asemassa olevia tukeva työllistymispalvelu on Turussa havaittu toimivaksi ratkaisuksi ja toiminta vakinaistettu jo viime vuonna.

Asiakaspalvelun lisäksi työllistymispalveluyksikkö on välittäjä eri viranomaisten yhteistyössä.

- Työllistymispalveluyksikkö koordinoi tai tuottaa asiantuntijapalveluja peruspalveluille, Malén kertoi.

Työllistymispalveluyksikön, lyhyesti TYPYn, yhteispalvelupisteessä koottiin yhteen kaupungin sosiaalitoimen, työ-

Asiakaslähtöisyys moniammatillisuuden lähteenä

Työministeriö on julkaissut väliraportin yhteispalvelupisteiden tähänastisista saavutuksista. Arvioinnissa oleellisena

Pitkäaikaistyötön tarvitsee sillan takaisin työelämään. – Föri -lautta kuskaa matkaajia yli Aurajoen

nisaatiokulttuurien tunteminen ja ymmärtäminen helpottaa.

Elämänhallinnan kohene-
minen on hyvä tavoite

Työllistymisen tukeminen on palvelukeskuksen tavoite, mutta ei toiminnan ainoa tulos. Riittävä edistysaskel on myös turhan kortistossa istuttamisen loppuminen tai elämänhallinnan koheneminen. Malén muistuttaa, että työllistymistä tukevat toimenpiteet ovat aikaa vievää työtä, joista tuloksia ei synny hetkessä.

Itse työllistymisen lisää-
misessä palvelukeskuksen
mahdollisuuksien rajat tulevat

jossain vaiheessa vastaan.

- Emme voi yksin vaikuttaa työmarkkinoihin, Malén totesi.

Malén kaipasi enemmän erilaisia vaihtoehtoja työelämään, kuten osa-aikatyötä.

Turussa aiotaan myös tutkia, mikä osuus työllisyyspalveluilla on ollut toimeentulotuen varassa elävien ihmisten osuuden kääntymisessä laskuun. Malén esittää arvionaan, että osa toimeentuloasiakkaista on saatu ensisijaisen etuuden piiriin, osa saanut työtä.

Johanna Koskinen

pidettiin mm. sitä, että pisteillä on suhteellisen autonominen asema muista organisaatioista. Myös Malén pitää hyvänä tietynasteista itsenäisyyttä. Se estää osaltaan toiminnan leimautumisen vain yhden organisaation toiminnaksi.

- Hallinnonrajat ylittävän työotteen luominen vei oman aikansa, mutta enää yksikön oikeutta siihen ei ole kyseenalaistettu, Malén totesi.

Organisaatioiden raja-aitojen ylittäminen on ollut pitkäjänteisyyttä vaativa prosessi. Malén korostaa eri hallinnonalojen tuen merkitystä työllistämistoi-
minnalle.

- On tärkeää, että kaupungin eri organisaatioiden johto on sitoutunut toi-

mintaan. Onhan sekin jo osaltaan selkeä signaali, että toiminta on vakainaista ja henkilökuntaa on lähes kolmekymmentä, Malén pohti.

Hallintokuntien välisen yhteistyön johtotähdeksi on Malénin mielestä kiitettävästi muodostunut asiakaslähtöinen ote.

- Asiakaslähtöisyys on myös eräs edellytys sille, että toiminta on aidosti moniammatillista ja ylittää hallintorajat. Malén sanoi.

Työllistymispalveluyksikön eri asiantuntijaryhmille järjestämät koulutukset ovat olleet suosittuja. Koulutuksilla pyrittiin osaltaan tukemaan ammattikuntien yhteistyötä, jota myös eri orga-

jotka eivät ole perinteisillä työvoimamahallinnon keinoilla työllistyneet. Uudistuksella pyritään paitsi tukemaan työllistymistä, myös uudistamaan työvoimapalveluja.

Vuoden alusta toimintansa aloittaneet työvoiman palvelukeskukset ovat osa työllisyyden politiikkaohjelman toimeenpanoa.

Lisää työvoiman palvelukeskuksista ja työllisyyden politiikkaohjelmasta edellisellä aukeamalla

Työvoiman palvelukeskukset tulevat

Työministeriö on myöntänyt vuodeksi 2004 rahoitusta 15 työvoiman palvelukeskukselle ja 10 yhteispalvelupisteelle.

Työvoiman palvelukeskukset ovat jatkokehittely yhteispalvelupisteistä, joissa palvelujen kokoamisesta saman katon alle on saatu pääasiassa myönteisiä tuloksia.

Vaikeasti työllistyvien palvelut erotetaan muusta työvoiman välityksestä ja erityisiä toimenpiteitä kohdennetaan niille työnhakijoihin,

Tervetuloa Kansainvälisen sosiaalipolitiikan päivään!

Helsingissä 20.4. klo 13.30 alkaen.

Puolipäiväseminaarissa käsitellään teemaa "**Uusia arvioita ja aloitteita globalisaatiosta**".

Näkökulmina mm. ILO: n maailmankomissio ja sen ehdotukset, Helsinki-prosessi, kansalaisjärjestöjen rooli ja mahdollisuudet.

Lisätietoja: www.stkl.fi

Työtoimintaa kehitetty 300 vuotta, mutta **VAMMAISET OVAT EDELLEEN TYÖVOIMARESERVI**

Vammaisten ja vajaakuntoisten työllistäminen on kehittynyt 1960-luvun suojatyöajattelusta nykyaikaiseksi ja yhä suuremmissa määrin informaatioteknologiaan perustuvaksi työtoiminnaksi. Työkeskuksia tarvitaan kuitenkin edelleen, sillä ammattitaidostaan tai korkeasta koulutuksestaan huolimatta vammaiset mielletään yhä työvoimareserviksi.

Vammaisia ja vajaatyökykyisiä tarvitaan eniten uhkaavan työvoimapulan alla. Toisaalta työkeskustoiminnan avulla, kuten Invalidiliiton Työkeskus Seesamissa, vammaiset ovat muuttuneet työl-

listettävistä muiden vajaatyökuntoisten työllistäjiksi.

Tuotantovälineiden kehitys on korvannut käsityövaltaista toimintaa, mikä on vaatinut työkeskustoiminnan uudel-

leenarviointia. 1990-luvulta lähtien työtoiminta on entisestään monipuolistunut ja muuttunut yhä enemmän työhön valmentavaksi ja kuntouttavaksi toiminnaksi. Tältä osin työtoiminnalla näyttää olevan sosiaalinen tilaus, sillä valtiovallan kunnianhimoisessa pyrkimyksessä nostaa työllisyysastetta myös vammaisten ja vajaatyökykyisten kysyntä työmarkkinoille kasvaa – tietenkin edellyttäen, että työvoiman kysyntä todella lisääntyy.

Tuoreimpien työttömyyslukujen varjossa työvoimapulan alku tosin siirtyi hamaan tulevaisuuteen, kuten niin usein ennenkin.

Vaivahoito hyödyllistä valtiolle

Suomessa vammaisten ja vajaakuntoisten työllistämisen historia ulottuu kolmensadan vuoden taakse. Tutkija **Jouko Jaakkolan** mukaan työnteko ja huollonsaanti eivät vanhassa maatalousyhteiskunnassa olleet vastakkaisia, toisiaan poissulkevia asioita, vaan toisiaan täydentäviä. Työnteon ja huollonsaannin toisiaan täydentävyyden periaate säilyi vahvana myös, kun valtio ryhtyi 1600- ja 1700-luvulla vähin erin säätelemään ja ohjaamaan vaivahoitoa, jonka tavoitteeksi Jaakkola on määritellyt rahvaaseen kohdistuneen kontrollipolitiikan: väestön suuri enemmistö tuli pitää kurissa, nuhteessa ja valtiota hyödyttävässä tuottavassa työssä.

Professori **Jorma Sipilä** on huomauttanut, että valtio perusteli jo varhaisessa vaiheessa osallisuuttaan toimeentulon turvaamisessa väestö- ja työvoimapolitiikan avulla sillä, että maa tarvitsi sota- ja työväkeä.

Orastavan sosiaaliturvan rinnalla oli 1800-luvun lopulla alettu perustaa auttamisyhdistyksiä, jotka ylläpitivät työkoteja. Helsingin Kalliossa aloitti vuonna 1892 Työkoti sokeille naisille. **Eero Vartion** mukaan Sokeainkoti oli nimenomaan suojatyöpaikka sokeainkoulujen entisille oppilaille, mutta jo

Olarin työyhdyskunnassa sovitetaan oman malliston pukua. Kuva Invalidiliiton arkistosta.

varhaisessa vaiheessa sinne alettiin ottaa myös syntymästään sokeita naisia, jotka eivät olleet lapsena päässeet sokeainopetuksen piiriin. 1907 perustettiin Vaalijala kehitysvammaisten suojatyötä varten ja vuonna 1926 Muhokselle Toivola-koti.

Julkinen valta hoiti tuossa vaiheessa omaa osuuttaan vuoden 1922 köyhäinhoitolain valtuutuksella. Köyhäinhoito tuli kuntien velvollisuudeksi. Kunnat perustivatkin sekä kunnalliskoteja että työlaitoksia, jotka tarjosivat turvaa tai toimeentuloa myös vammaisille.

Auttamisyhdistyksistä omaan apuun

1930-luvun lainsäädännöllisten uudistusten – esimerkiksi kansaneläke- tai lastensuojelulaki – rinnalla merkittävä askel vammaisten omatoimisessa työllistämisessä oli **Eino K. Kalervon** ja muutaman muun nuoren invalidin ”järjestögangsterismi”: he valtasivat Raajarikkoisten työkotiyhdistyksen, koska sen toiminta ei heitä tyydyttänyt. Nuorten ”raajarikkojen” mieliä painoi huoli toimeentulosta.

Yhdistyksen valtausta seurasi nykyisin Invalidiliiton tunnetun järjestön perustaminen vuonna 1938. Liiton paikallisyhdistykset järjestivät pienimuotoista työtoimintaa ja työllistivät itsensä. Karjalan kannaksella entisessä Patrunkorvissa toimi parantolassa toimi Rantamäen työhoitola, jota ylläpiti ensin vähävaraisten Keuhkovammaisten Auttamisyhdistys ja sitten Puolustuslaitoksen palvelleiden Keuhkotautisten Avustamisyhdistys.

Näkövammaiset perustivat Sokeain Teknillisen Tehtaan, TEO Osakeyhtiön 1939. Tehdas toimi saippua- ja puhdistusaine-alalla toistakymmentä vuotta.

Tuon ajan merkittävin hanke oli Helsingin

Invalidien yhdistyksen aloitteesta 1940 perustettu Invalidien Kivihomio Oy, jota voidaan pitää tuon ajan sosiaalisena yrityksenä. Kivihomion tuotteita olivat puhtaasti kotimaisista raaka-aineista valmistetut vuolukiviset korut, kiviveistokset, hautakivet ja pöytäkelot sekä kirjoitustelineet. Tuotteet olivat tyylikästä käsityötä ja siksi suosittuja tuliaislahjoja. Niitä välitti INVA, Invalidien Tuotteiden Myyntikeskus oy.

Kivihomion toiminta järjestöjen omistuksessa päättyi 1940-luvun lopulla. Seuraavat tärkeät työllistämistoimet olivat sotien jälkeen Kultatähkä ry:n ylläpitämä Kiipulasäätiön työkoti sekä Sokeva - Sokeain Keskusliiton valmisteet -, joka aloitti toimintansa Vantaan Korsossa 1950-luvun puolella välissä. Invalidiliiton ylläpitämä Olarin Työyhdyskunta toimi 1958-66 ja tarjosi toimijoille työpaikan ja ylläpidon. Enemmän koulutyyppinen oli Näkövammaisten Keskusliiton Työskylä.

Suojatyöstä työhönvalmennukseen

Suojatyökeskukset aloittivat 1960-luvun alussa. Invalidiliiton aloite syksyllä 1960

Työkeskukselle hankittiin vuonna 1966 oma pakettiauto, joka oli kovassa käytössä: siinä kuljetettiin tarvikkeita, tekijöitä ja valmiita tuotteita. Kuva Invalidiliiton arkistosta

Graafiseen työskentelyyn erikoistuneessa It- ja Mediapaja SEESAMissa järjestetään muun muassa työhönvalmennuskursseja. Kuva Susanna Zographos

johti julkisin budjettivaroin tuetun koetoiminnan aloittamiseen. Invalidien Työkeskus perustettiin 1964 ja samaan aikaan omat suojatyöpaikkansa perustivat Näkövammaiset ja aktiivisimmin työkeskuksia perustanut nykyinen Hengityslitto Heli. Lainsäädännön piiriin suojatyö ja työkeskukset saatiin 1971, jolloin tuli voimaan invalidihuoltolain määräaikainen muutos ja viisivuotinen kokeilu alkoi. Työtoiminta kirjattiin pysyvästi lakiin 1978. Työkeskuksille aika oli suopea, sillä ne saivat valtionapua 55 prosenttia käyttötalousmenoistaan ja halpakorkoista lainaa investointeihin.

Suopeus perustui pitkälti huoleen alkavasta työvoimapulasta sekä vammaisten ja muiden vajaakuntoisten mobilisoinnista työmarkkinoille. Seuraavat muutokset olivat sitten työkeskusten kannalta askel huonompaan eli vuoden 1984 Valtava-lainsäädäntö ja 1993 voimaan tullut sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelu- ja valtionosuusjärjestelmän uudistus. Esimerkiksi Invalidiliiton Työkeskuksen taloudellisia toimintamahdollisuuksia sekä 1980- että 1990-luvun muutokset heikensivät merkittävästi.

Toimintafilosofiaa oli pakko muuttaa ja Työkeskus aloitti muun muassa työhönvalmennuksen. Tänäpäin Suomessa on runsaat 70 työtoimintaa, työhönvalmennusta ja työkuntoutusta järjestävää työkeskusta. Ne työllistävät vuosittain 4200 työntekijää, joista 2200 on pysyvässä palkkatyösuhteessa. Työkeskus Seesam työllistää nykyään 70 työntekijää. Amatillisen kuntoutuksen asiakkaita on 150 vuosittain.

Pentti Peltoniemi toimittaja

Kirjoittaja, YM, on kirjoittanut mm. Invalidiliiton työkeskuksen historiikin Rajan rikkojat. Suojatyöstä Työkeskus Seesamiin, joka julkaistiin tammikuussa.

Muutama nuori invalidi valtasi Raajarikkoisten työkotiyhdistyksen, koska sen toiminta ei heitä tyydyttänyt.

Laajapohjainen työryhmä pohtimaan KANSALAISYHTEISKUNNAN OLEMUSTA

On ajan merkki, että tasavallan hallitus valitsi neljänneksi painopisteekseen kansalaisvaikuttamisen. Se on yksi niistä alueista, joilla kokeillaan uutta ohjelmajohtamisen konseptiä. Eri ministeriöiden voimat kootaan koordinoitusti tavalla, jolla yritetään myös saada tuloksia aikaan.

Eräs tapa lähestyä ohjelmaa on pohtia demokratian merkitystä yhteiskunnalle: Jos kansalaiset ovat apaattisia, jos kansalaisyhteiskunta ei toimi ja jos vaalit takkuavat, ei demokratiasta tule mitään. Ja jos demokraattinen päätöksenteko lakkaa toimimasta, se ennen pitkää lamauttaa yhteiskunnan ja talouden kehityksen. Siispä kansalaisvaikuttamisen ohjelma kohdistuu aktiiviseen kansalaisuuteen, elinvoimaiseen kansalaisyhteiskuntaan ja kansalaismielipidettä oikein mittaaviin vaalijärjestelyihin. Järjestöjen kannalta varmaankin kiinnostavin on keskimäinen.

Kansalaisyhteiskunnan uudelleenarviointi tarpeen

Sitten **Robert D. Putnamin** Italia-tutkimuksen vuodelta 1993, on kansalaisyhteiskunnan merkitys paitsi tiedostettu myös arvioitu perin pohjin uudelleen. Kansalaisyhteiskunnan pohjoismainen ydin on yhdistystoiminta.

Osana kansalaisvaikuttamisen ohjelmaa perustetaan työryhmä pohtimaan muun muassa kansalaisyhteiskunnan ja julkisen vallan suhdetta. Keskeinen osa ohjelman toteuttamista on järjestötoiminnan säädöspohjan perkaaminen ja yksinkertaistaminen, toteaa ohjelmajohtaja
Seppo Niemelä.

Sosiaalisen pääoman teoria antaa käsitteellisiä välineitä lähestyä asiaa.

Kansalaisyhteiskunnan uudelleenarviointia on hyvinkin mahdollista viedä reippaasti eteenpäin osana kansalaisvaikuttamisen ohjelmaa. Vastuun ottaa opetusministeriö, jolla on

vahva kokemus asiasta jo siksi, että sen vastuualueeseen kuuluu, kulttuurijärjestöjen ohella, nuoriso- ja liikuntajärjestöjen kenttä. Koottavan työryhmän vetäjäksi on lupautunut ylijohtaja **Kalevi Kivistö**, jolla on laaja yhteiskunnallinen kokemus ja vahva kosketus kansalaisyhteiskuntaan Suomen Punaisen Ristin puheenjohtajana. Tarkoitus on koota toimintaan mukaan laaja kansalaisyhteiskunnan edustus, myös sosiaali- ja terveystieteiltä, sekä edustus sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Koottava työryhmä päättää tehtävänasettelustaan itse. Ja tehtävää on paljon. Esimerkiksi kansalaisyhteiskunnan ja julkisen vallan suhde – niiden toisilleen asettamat odotukset – tarvitsee uuden perusselvityksen. Niin ikään keskeistä on käynnistää kansalais- ja järjestötoiminnan kehittäminen ja koulutus – ei vähiten siksi, että osa vanhoista järjestöistä on kuolemassa käsiin.

Säädöspohjaa pitää perata

Olemme Suomen kansalaisia, mutta myös EU:n kansalaisia ja maailmankansalaisia. Laajentuva kansalaisuus-käsite edellyttää uuden oppimista. Myös tässä järjestöt ovat avainasemassa, koska ne toimivat kansainvälisesti ja globaalistikin.

Hyvin keskeinen osa työtä on järjestötoiminnan säädöspohjan perkaaminen ja yksinkertaistaminen nykyajan vaatimusten ja toisaalta mahdollisuuksien mukaisesti.

Kansalaisyhteiskunnan aktivoiminen on yksi viidestätoista käyntiin lähtevästä kansalaisvaikuttamisen hankkeesta. Katsotaan nyt, mitä kaikkea tässä saadaan aikaan. Joka tapauksessa kansalainen näyttää palaavan näyttämölle. Meistä ei ehkä sittenkään tule pelkkiä hyötylaskelmia tekeviä asiakkaita.

Seppo Niemelä

Ohjelmajohtaja

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmasta ja muista politiikkaohjelmista lisää Valtioneuvoston internet-sivuilta: www.vn.fi - Hallituksen politiikkaohjelmat

Ohjelmajohtaja Seppo Niemelä on kiertänyt aktiivisesti puhumassa kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelman tavoitteista. Kuva Kansalaistoiminnan aamukahveilta vapaaehtoistoiminnan päivänä, 5.12.

JÄRJESTÖJEN ALUEELLINEN JA PAIKALLINEN TYÖ NÄKYVIIN

Alueellinen tieto kehittämisen tukena -hankkeessa on käynnistetty osahankkeita. Ensimmäisessä vaiheessa selvitetään Seinäjoen ja Hämeenlinnan seutujen sekä Lapin sosiaali- ja terveysjärjestöjen tarjoamaa tukea ja palveluita. Oulussa, Jyväskylässä ja Joensuussa keskitytään ns. matalan kynnyksen toimipisteisiin ja niiden merkitykseen käyttäjilleen. Kahdella paikkakunnalla selvitetään myös järjestöjen käyttämiä tukipalveluja.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen tarjoamat palvelut ja tuki ovat viime vuosina laajentuneet ja palvelujen organisoitavat ovat monimuotoistuneet, mutta tarjonnan laajuudesta, asiakasryhmistä tai toiminnan merkityksestä paikallis- ja alueella ei ole ollut saatavissa ajantasaista tietoa. Sosiaali- ja terveysjärjestöihin kohdistuu myös paineita palvelujen tuottamiseen ja ne ovat itse ottaneet yhä enemmän vastuuta ja haasteita; valtakunnallisesti järjestöt tuottavat tällä hetkellä lähes viidenneksen sosiaalipalveluista. Arvioiden ja ennusteiden mukaan järjestöjen palvelutuotanto kasvaa edelleen.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton viisivuotisen Alueellinen tieto kehittämisen tukena -tutkimus- ja kehittämishankkeen tavoitteena on kehittää tiedon tuottamisen menetelmiä sosiaali- ja terveysjärjestöjen tarjoamien paikallisen ja alueellisen tuen ja palvelujen kuvaamiseksi. Tieto on välttämätöntä järjestöille ja kunnille, kun tehdään ratkaisuja yhteistoiminnasta palvelujen järjestämisessä ja kehitetään seudullisia ja alueellisia toimintamalleja. Pitempiaikaista seurantatietoa palvelujen ja tuen kehityksestä tarvitaan, jotta voidaan pitkäjänteisesti kuvata alue- ja paikallistoimijoiden suhteiden muutoksia, järjestöjen erityispiirteitä, niiden asiakas- ja osallistujaryhmiä sekä palvelujen järjestämisessä ja rahoituserustassa tapahtuvia muutoksia.

Hanke osahankkeineen palvelee keskusliiton jäsenjärjestöjen sekä niiden paikallis- ja aluejärjestöjen vaikuttamista ja kehittämistyötä. Se toteutetaan tiiviissä yhteistyössä jäsenjärjestöjen kanssa.

Alueellisia kartoituksia ja paikallisia tutkimuksia

Osahankkeiden ja -tutkimusten avulla halutaan nostaa esiin sosiaali- ja terveysjärjestöjen rikasta paikallis- ja aluetuotantoa, niiden tuottamaa vapaaehtoisuutta ja

muuta tukea, palvelutuotantoa, toiminnan erityisluonnetta sekä paikallis- ja aluetuotantoa ajankohtaisia haasteita. Lisäksi tavoitteena on jatkossa tuottaa näistä seurantatietoja.

Vuoden alussa käynnistyi ensimmäinen osahanke Seinäjoen ja Hämeenlinnan seuduilla sekä Lapissa. Tutkimuskohteina ovat kaikki 22 kunnan alueella toimivat paikalliset ja alueelliset sosiaali- ja terveysjärjestöt, yhdistykset ja säätiöt sekä valtakunnallisten järjestöjen alueellinen toiminta. Osahankkeessa kerätään tietoa siitä, minkälaista tukea järjestöt alueilla tarjoavat, ketkä toimintoihin osallistuvat, mitä yhteistoimintaa on syntynyt ja mitkä ovat järjestöjen itsensä arvioimat toiminnan ajankohtaiset haasteet. Tavoitteena on myös analysoida järjestöjen edellytyksiä osallistua alueen koko palvelurakenteen kehittämiseen.

Ensimmäisen vaiheen jälkeen osahanketta on tarkoitus laajentaa uusille alueille sekä toistaa tiedonkeruun säännöllisesti. Varsinaisten sosiaali- ja terveyspalvelujen lisäksi tutkimus tuottaa tietoa järjestöjen tarjoamasta muusta tuesta: koulutuksista, neuvonnasta ja ohjauksesta, vertaistoiminnasta ja muusta vapaaehtoisuustoiminnasta. Jyväskylässä ja Joensuussa toteutetaan erillinen tutkimus, jossa selvitetään mm. järjestöjen toimintaedellytyksiä ja niiden käyttämiä tukipalveluja.

Toisessa, myös tänä vuonna käynnis-

tyvässä osahankkeessa selvitetään mitä ns. matalan kynnyksen toimintamuotoja järjestöt ylläpitävät ja mikä on niiden merkitys käyttäjilleen. Osahankkeen pilottipaikkakunnat ovat Oulu, Jyväskylä ja Joensuu. Tavoitteena on tuottaa tietoa matalan kynnyksen toimintamuodoista, niiden kehitysmahdollisuuksista ja haasteista sekä siitä, minkälaisia toimin-

Marja Vuorinen

taedellytyksiä ja pelisääntöjä tällaiselle yhteisölliselle toiminnalle paikallistasolla tarvitaan. Mitä toimintaan osallistuvat ihmiset toiminnoista hakevat, kuinka niihin ohjaututaan ja mikä on näiden toimintojen merkitys ja mahdollisuudet osallistujilleen?

Asiantuntija- ja kokemustieto yhdistyvät

Osallistumisen ja liittymisen mahdollisuuksien sekä yhteisöllisen tuen tar-

joaminen on usein nähty nimenomaan järjestöjen erityiseksi yhteiskunnalliseksi rooliksi ja tehtäväksi. Esimerkiksi matalan kynnyksen toimintamuodoilla pyritään tarjoamaan tukea, palveluja ja osallistumisen mahdollisuuksia ihmisille mahdollisimman helposti lähestyttävällä tavalla, ilman lähetekäytäntöjä tai portinvartijoita. Järjestöt ovat kehittäneet matalan kynnyksen paikkoja palvelemaan mm. niitä ihmisiä, joiden on jostain syystä arvioitu tarvitsevan erityisesti tukea.

Paikallisissa sosiaali- ja terveysjärjestöissä on viime vuosina syntynyt paljon paikallista ja omaehtoista matalan kynnyksen toimintaa. Keskeisiä tavoitteita ovat pyrkimys lisätä arkielämän mielekkyyttä ja tarjota mahdollisuuksia sosiaaliseen kanssakäymiseen. Usein ei rajoituta pelkästään työntekijän ja asiakkaan väliseen kontaktiin, vaan toiminta tarjoaa myös yhteisöllistä tukea. Matalan kynnyksen toimipisteen tarjoavat esimerkiksi ohjausta, neuvontaa, harrastuspiirejä ja retkiä, vertaistukiryhmiä sekä vastuu- ja luottamustehtäviä; joskus jopa mahdollisuuksia pienimuotoiseen työllistymiseen.

Järjestöjen paikalliselle ja alueelliselle palvelutuotannolle on kasvava kysyntä. Järjestöt ovat myös usein olleet edelläkävijöitä erilaisten uusien, mm. vertaisuuteen, perustuvien tukimuotojen kehittämisessä. Tällä hetkellä tarjolla on paljon ihmisten omaan kokemusasiantuntijuuteen ja vertaistukeen perustuvia kursseja, ryhmiä ja muita tukimuotoja, joita ei vielä 1980-luvulla juuri löytynyt. Järjestöjen erityisenä vahvuutena palvelujen tarjoajina pidetään mm. vapaaehtois- ja ammattiosaamisen yhdistämistä, joustavuutta ja nopeaa reagointia sekä kykyä ylittää hallinto- ja sektorirajoja.

Järjestöjen yhteinen haaste on kuitenkin tuoda esiin myös tutkimustiedon avulla, mitä tämä erityisyys käytännössä tarkoittaa ja miten se voidaan osoittaa tilanteissa, joissa järjestöt joutuvat kohtaamaan yhä enemmän kilpailua ja perustelemaan toimintaansa.

*Marja Vuorinen
Kehityspäällikkö
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto*

Mistä puhuttiin vuonna 2003?

POIMINTOJA SOSIAALI- JA TERVEYSAIHEISTA

Alkoholivero ja alkoholintuonin vapautuminen. Alkoholinkulutuksen pelätään lisääntyvän tänä vuonna, viimeistään Viron liityttyä EU:hun ja yksityisen alkoholin tuonin vapautuessa rajoituksista vappuna. Hallitus hyväksyi vuonna 2004 käynnistyvän alkoholipoliittisen ohjelman, jota sosiaali- ja terveystuoninministeriö koordinoi.

Asunnottomuus. Asunnottomien lukumäärän Suomessa arvioitiin olevan noin 10 000. Asunnottomien yö järjestettiin kuudennen kerran, YK:n köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisena päivänä.

Globalisaatio. Sosiaalipoliittikan globaalit ulottuvuudet ja globalisaation hallinta työllistivät mm. Kansainvälisen työjärjestö ILO:n Maailmankomissiota. Komission ehdotukset julkistetaan alkuvuodesta.

Eduskuntavaalit. Puolueet esittelivät sosiaalipoliittisia tavoitteitaan, joita seuraavan kerran vaaleissa arvioidaan vuonna 2007.

Euroopan unionin uusi perustuslakiehdotus ja tulevaisuuskonventin työskentely. Huolta herättivät ehdotuksessa olleet epäselvyydet hyvinvointipalvelujen asemasta. Myönteisenä pidettiin mm. ehdotusta kansalaisaloitteesta, miljoonan EU-kansalaisen voimalla. **Unionin laajentuminen** ja sen tuomat muutokset puhuttivat. Yhteyksiä tuleviin EU-maihin vahvisti mm. Euroopan köyhyyden ja syrjäytymisen vastainen verkosto, EAPN. **Rakennerahastojen** mukautuminen laajentumiseen herätti kysymyksiä: mitä mahdollisuuksia rikkailla mailla on saada rakennerahastoista tukea, kun unioni laajenee?

Lakia sosiaalisista yrityksistä valmisteltiin. Tämän vuoden alussa voimaan tullut laki määrittelee ensi kertaa sosiaaliset yritykset ja nille tarkoitetut tuet.

Lähialueyhteistyö. Myös lähialueyhteistyössä tapahtuu painopisteiden muutoksia, kun Baltian maat liittyvät unioniin ja tulevat unionin tukien piiriin.

Politiikkaohjelmat. Hallitusohjelmaan kirjattiin neljä politiikkaohjelmaa, joiden toivotaan ylittävän hallinnonalojen sektorirajat. Tietoyhteiskuntaohjelma, työllisyysohjelma, yrittäjyyden politiikkaohjelma ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma valittiin yhteiskunnallisesti merkittävimpien kokonaisuuksien tueksi.

Psykiatrisen hoidon korvaaminen. Etenkin lasten ja nuorten psykiatrisen hoidon pitkät jonotusajat ja Kansaneläkelaitoksen korvauksien loppuminen puhututtivat.

Sosiaalialan kehittämisohjelma ja terveydenhuollon ohjelma. Ohjelmien kulkeminen erillään huoletti. Sosiaali- ja terveysalan korostettiin kaipaavan tasapainoista kehittämistä. Sosiaalialan kehittämisohjelman neljässä osahankkeessa keskitytään palvelujen saamisen ja laadun turvaamiseen, palvelurakenteen ja toimintojen kehittämiseen sekä henkilöstön saamisen, osaamisen ja työolojen kehittämiseen sekä neljäntenä laaja-alainen Hyvinvointi 2015 -ohjelma.

Sosiaali- ja terveysalan **pohjoisen ulottuvuuden ohjelma** sai myös poliittisen hyväksynnän. Viime syksynä pidetyssä edellisessä konferenssissa oli laaja edustus myös alueen EU-maiden ja -hakijamaiden ulkopuolelta: mukana muun muassa Kanada, Norja, USA, Venäjä sekä kansainvälisiä organisaatioita, kuten WHO, ILO ja Itämeren neuvosto.

Suomen rahapelijärjestelmä. Rahapelijärjestelmän sääntely herätti myös kansainvälistä mielenkiintoa; suuret vedonlyöntitoimistot ovat kiinnostuneita myös suomalaisista markkinoista. EU:ssa tehdään tänä vuonna lisää selvityksiä rahapelisääntelyn mahdollisuuksista. Kansallista keskustelua aiheesta toivottiin.

Vammaisten asema. Viime vuosi oli Euroopan unionin julistama Vammaisten vuosi, jonka aikana mm. vammaisjärjestöt kiinnittivät huomiota vammaisten oikeuksien toteutumiseen. Sitoutuminen syrjimättömyyteen oli vuoden pitkänajan tavoite.

Rahapelien potti herättää myös kansainvälistä kiinnostusta

HORJUUKO SUOMEN SÄÄNTELYJÄRJESTELMÄ?

Raha-automaattiyhdistyksen toimitusjohtaja Markku Ruohonen kaipaa kansallisten linjausten selkiinnyttämistä rahapelien sääntelyssä ja huomauttaa, että järjestöjenkin kannattaisi painostaa rahapeliteollisuuden ja sen sääntelyn kehittämiseen.

Kansalaisjärjestöjen toiminnan rahoitus Suomessa on merkittävältä osalta rahapeliyhteisöjen tuottojen varassa. Veikkaus Oy, Raha-automaattiyhdistys ja Finntoto Oy tulouttavat valtiolle ja järjestöille tänä vuonna liikevoitoina lähes 800 miljoonaa euroa ja lisäksi arpa- ja lottoverona valtiolle yli 100 miljoonaa euroa. Ei siis olekaan ihme, että kansalaisjärjestöjen piirissä seurataan suurella mielenkiinnolla ja osin huolestuneinakin rahapelien ympärillä syksyn mittaan käytyä keskustelua Suomen tavasta järjestää ja säädellä rahapelejä.

Tuomioistuin selkeytti sääntelyä

Marraskuun alussa tuli julkisuuteen EY-tuomioistuimen ratkaisu ns. Gambelli-tapauksessa, jossa oli kysymys Italian tavasta järjestää ja säännöstellä vedonlyöntipelejä. Ratkaisu sai

paljon julkisuutta, mutta ei itse asiassa tuonut esiin uusia juridisia näkökohtia siihen, mitä tuomioistuin oli todennut jo syyskuussa 1999 ns. Läärä-tapauksen ratkaisun yhteydessä. Uusi ratkaisu tähdentää kuitenkin aikaisempaa selkeämmin niitä perusteita, joilla rahapelien tarjontaa voidaan säädellä. Sääntely on mahdollista vain rikollisuuden ja epärehellisen toiminnan estämiseksi ja kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi liialliselta pelaamiselta ja voi siis nojata vain näihin perusteisiin. Merkittävien tuottojen kertyminen valtiolle ja järjestöille on vain ”suotuista sivuvaikutusta” säännöstelystä. Sääntelyä ei voi sillä perustella.

Edellä mainitun lisäksi tuomioistuin toteaa päätöksessään, että valtio, joka ”houkuttelee ja rohkaisee” kansalaisia osallistumaan rahapeleihin, ei voi nojautua rahapelien säännöstelyperiaatteisiin. Tämä lienee se osa tuomioistuimen päätöksessä, johon keskustelussa on etupäässä nojautunut, kun on epäilty Suomen rahapelien sääntelyn yhdenmukaisuutta tuomioistuimen päätösten kanssa.

Erityisen hanakasti tilanteeseen on tarttunut muutama suuri kansainvälinen vedonlyöntipelien järjestäjä. Heidän puhemiesensa ovat

- Järjestöillä on ymmärrettävä taloudellinen intressi rahapelien järjestämistapaan. Yksin Raha-automaattiyhdistyksen jäsenenä on lähes sata sosiaali- ja terveysalan yleishyödyllistä yhteisöä, Markku Ruohonen muistutti.

kerta kerran jälkeen esittäneet väitteen Suomen sääntelyjärjestelmän ”laittomuudesta” suhteessa EU:n säädöksiin, erityisesti Rooman sopimukseen ja tuomioistuimen ratkaisuihin ja ennustaneet sääntelyn nopeaa murtumista. Nämä rahapeliyhteisöt tarjoavat pelejään pelattavaksi internetin välityksellä ja haluavat markkinoida niitä vapaasti myös Suomessa. Lehtitietojen mukaan yksi niistä on jättänyt toimilupahakemuksen vedonlyöntipelien järjestämiseksi Suomessa ja tehnyt kantelun komissiolle Suomen, Ruotsin ja Tanskan tavasta säännöstellä rahapelejä. Miten hakemuksen ja kantelujen käsitteleminen etenee, jää nähtäväksi.

Näillä kansainvälisillä yhteisöillä on rahapelien säännöstelyyn vain taloudellinen mielenkiinto. Väitteet kasvavista verotuloista, ”pelaajaystävällisemmistä peleistä” ja uusista työpaikoista ovat sanahelinää, jonka tarkoitus on toisaalta peittää omat raat taloudelliset intressit ja toisaalta horjuttaa suomalaisen yleisen mielipiteen sekä poliittisten päättäjien käsityksiä nykyisen sääntelytavan toivuudesta ja laillisuudesta.

Huomiota kansallisiin säädöksiin

Nykyisellä toimintatavalla on laaja niin kansalaisten kuin päättäjienkin tuki. Sitä kuvaa hyvin kolmen suurimman puolueen eduskuntaryhmän puheenjohtajan yhteinen kannanotto Helsingin Sanomissa. Kannanotossaan he ilmoittavat olevansa valmiit turvaamaan nykyisen järjestelmän lainsäädännöllisin toimin. Lainsäädäntöneuvos **Jouni Laiho** on useissa puheenvuoroissa ja haastatteluissa torjunut väitteet suomalaisen sääntelyn laittomuudesta ja sen ristiriitaisuudesta EU:n säännösten kanssa. Hän on kuitenkin todennut myös olevan tarpeen arvioida säädösten kehittämistä. Näin todetessaan hänelläkin lienee ollut mielessään Gambelli-tapauksen ratkaisun toteutus ”houkuttelemisesta ja rohkaisemisesta” ja suomalaisen sääntelyn uskottavuudesta säädösten ja pelitoiminnan arkitasolla yleisemminkin. Huomiota on silloin kiinnitetty esimerkiksi pelaamisen

Tilanteeseen on tarttunut muutama suuri kansainvälinen vedonlyöntipelien järjestäjä.

ikärajoihin ja niiden valvontaan.

Gambelli-tapauksessa oli siis kysymys Italian tavasta säännellä ja järjestää vedonlyöntipelitoimintaa, eikä sillä ole välittömiä ja suoria vaikutuksia Suomen arpajaislakiin ja rahapelitoimintaan. Uudenlaisille peleille ja tarjontakanaville syntyy kuitenkin koko ajan uusia mahdollisuuksia. Internetin välityksellä voi rahapelejä tarjota yli valtioiden rajojen ja yksittäisellä valtiolla on vain vähän keinoja tämän tarjonnan sääntelyyn ja ohjaamiseen. Samanaikaisesti hiljalleen yleistyvä digi-tv luo uusia mahdollisuuksia pelien kehittämiseksi ja uuden kanavan niiden tarjoamiselle. Matkapuhelin voi sekin toimia osallistumisväylänä rahapeleihin.

Miten tässä tilanteessa toimitaan vastuullisesti, noudatetaan esimerkiksi Gambelli-tapauksen yhteydessä määriteltyjä sääntelyperiaatteita eikä kuitenkaan ”houkutella ja rohkaista” kansalaisia pelaamaan rahapelejä? Tässä meillä on mietittävää. Nyt tarvitaankin aikaisempaa enemmän yhteistä, kansallista

rahapelipolitiikkaa, jonka perimmäisenä tavoitteena on säilyttää kansallinen päätösvalta rahapeleissä, mukaan lukien päätösvalta niiden tuoton käytöstä. Yhteisen rahapelipolitiikan rakentamiseen tarvitaan rahapelitoimintaa valvovan sisäasianministeriön lisäksi myös sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, rahapeliyhteisöt, poliittiset päätöksentekijät ja järjestöt. Yhteisymmärryksen rakentaminen on nyt tärkeämpää kuin oikeassa oleminen – tässäkin asiassa.

Myös komissio selvittää

Myös EU:n komissio aikoo selvittää pelitoiminnan tämänhetkistä tilannetta Euroopassa. Sähköistä kaupankäyntiä koskevan direktiivin valmistelussa on noussut esiin tarve ohjeistaa verkossa tapahtuvaa sähköistä pelaamista. Komission selvitystyö käynnistyy jo alkuvuodesta 2004 ja käsittää todennäköisesti koko rahapelitoiminnan. Tätäkin taustaa

vasten kansallisten linjausten selkiinnyttäminen on ajankohtaista ja tärkeää.

Järjestöillä on ymmärrettävä taloudellinen intressi rahapelitoiminnan järjestämiseen. Taloudellisen intressin lisäksi niillä lienee myös vahva intressi pelien järjestämisen luotettavuuteen ja myös uskottavuuteen kansainvälisesti. Tätä intressiä järjestöjen ei kannata jättää vain muiden valvottavaksi. Järjestöjen kannattaisi ehkä aikaisempaa enemmän panostaa ja osallistua myös rahapelitoiminnan ja sen sääntelyn kehittämiseen.

Suomalainen järjestelmä toimii hyvin, tarkastellaanpa sen toimivuutta Gambelli-ratkaisun korostamien sääntelyperiaatteiden, järjestöjen ja valtion taloudellisten intressien tai kansalaismielipiteen näkökulmasta. Sitä meidän kannattaa yhdessä puolustaa ja kehittää liiketaloudellisesti ja sosiaalisesti kestäväällä tavalla.

Markku Ruohonen

Toimitusjohtaja

Raha-automaattiyhdistys

Lisätietoja Läärä-tapauksesta esimerkiksi EUR-Lex –tietokannasta, asian numerolla C-124/97. EUR-Lex internetissä osoitteessa <http://europa.eu.int/eur-lex/fin>

Maailman Sosiaalifoorumi haluaa olla

TALOUSPAINOTTEISEN MAAILMANJÄRJESTYKSEN VASTAPAINO

Maailman Sosiaalifoorumi keräsi tänä vuonna satatuhatta osanottajaa. Mitä suhteet ovat herättäneet epäilyjä siitä, voiko foorumissa enää kuulua ruohonjuuritasoa ääni. Toisaalta sadantuhannen maailman sosiaalisista arvoista huolestuneen kokoontuminen on osoitus kansalaisaktiivisuuden elinvoimasta.

Valtavaksi massatapahtumaksi levinnyt Maailman Sosiaalifoorumi kokoontui tänä vuonna Intiassa, Mumbaissa. Foorumi järjestettiin nyt neljännen kerran, ensimmäistä kertaa muualla kuin Brasiliassa, jossa ensimmäisinä vuosina kokoonnuttiin.

Varjokokous Sosiaalifoorumille?

Perinteisesti Maailman Sosiaalifoorumi on järjestetty samoihin aikoihin kuin Maailman talousfoorumi, joka pidetään tammikuun loppupuolella Sveitsin Davosissa. Sosiaalifoorumi syntyi alun perin talousfoorumin varjotapahtumaksi, mutta nyt valtaviin mittasuhteisiin paisu-

neelle Sosiaalifoorumillekin on kaipaillut omaa varjokokousta.

Sosiaalifoorumin teemat liittyivät globalisaatioon ja sen vaihtoehtoihin, oikeudenmukaisempaan voimavarojen jakautumiseen ja elinehtojen turvaamiseen kaikille. Tämän vuoden aiheissa painottuivat myös mm. kastijärjestelmä ja rasismi sekä uskonnollinen, etninen ja kielellinen syrjintä. Foorumin instituutionalisoituminen tai sen puute herättivät jälleen mielipiteitä puolesta ja vastaan. Eräiden mielestä foorumin pitäisi olla ”maanpaossa oleva maailmanparlamentti”, toisten mielestä taas sen luontainen rooli on olla lähinnä yleinen keskustelunherättäjä ja -foorumi.

Verkostot mukana

Euroopan köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen verkoston EAPN:n, tuore puheenjohtaja Marina Marinakou osallistui Sosiaalifoorumiin ja puhui ”Ihmisoikeudet sosiaalisen muutoksen jaloissa” -seminaarissa. Marinakouun mukaan EAPN puolustaa yhteiskuntaa, jossa ihmisoike-

Kuva: Simi Kurvajal/Kepea

Sosiaalifoorumiin osallistunut kansanedustaja Heidi Hautala keskusteli mm. Tansanian YK-yhdistyksen pääsihteeri Joseph Shijan kanssa.

udet koskevat kaikkia ja jossa köyhyyttä ja syrjäytymistä pidetään ihmisoikeuksien loukkauksena. Periaatteelle löytyy laaja kannatus maailmanlaajuisella sosiaalisen tällä, Marinakou totesi.

Foorumin nimekkäimmät osanottajat tänä vuonna olivat Nobel-palkinnon saaneet Shirin Ebadi, rauhanpalkinnon viimevuotinen voittaja ja Joseph Stiglitz, yksi vuoden 2001 taloustieteiden palkinnonsaajasta. - J.K.

Lisätietoja vuoden 2004 Maailman Sosiaalifoorumista: www.wfindia.org; www.kepa.fi - Kansalaisaktiivien huippukokous

Kansalaisjärjestöt tarvitsevat oman asialistansa

VALLASSA JA SEN VARJOSSA osa 2

Filosofi Jürgen Habermas näkee 1900-luvun yhteiskuntasuhde- (PR)- ja lobbaukulttuurin vuosisatana. Kehitys on seurausta julkisen sfäärin tärkeiden elementtien jatkuvasta esiin työntymisestä. Tämä uudenlainen kulttuuri aiheutuu paljolti erästä poliittisen keskustelun ominaisuudesta: poliittista ja yhteiskunnallista keskustelua on ohjailtava tavalla, joka johtaa legitimittiin saavuttamiseen ja ylläpitämiseen. Ne, joilla oli siihen resursseja, pyrkivät ja onnistuivatkin vaikuttamaan päättäviin tahoihin. Vaikuttamisen olennaisiksi osiksi tulivat lobbaus ja PR. Mutta tämä kehitys merkitsi uusfeodaliisaatiota, sillä uudenlainen vaikuttaminen eteni korostuneesti yksityisomistuksen ehdoilla. Kansalaisia voidaan ohjailta ja johdatella niin, että yhteiskunnalliset asialistat on mahdollista laatia tiettyjen intressien toteuttamiseksi.

Hyvinvointikehitys katkaisi uusfeodalistisen prosessin

Habermasin analyysi jättää vähälle huomiolle yhden muutoksen: hyvinvointivaltion kehityksen, joka joksikin aikaa katkaisi uusfeodaalisen prosessin. Näissä valtioissa kansalaisten koulutustaso ja muu hyvinvointi kohosivat nopeasti toisen maailmansodan jälkeen ainakin 1980-luvulle saakka. Kehitystä voidaan epäilemättä luonnehtia julkisen sfäärin laajenemiseksi ja aidon kansalaisuuden syvenemiseksi. Hyvinvointivaltioiden synty selittyi paljolti pyrkimyksellä vahvistaa legitimitteettiä: demokraattiset valtiot ryhtyivät kilpailuun leviävän kommunismin kanssa parantamalla kansalaistensa hyvinvointia.

Kun läntisten demokratioiden väestö vuosikymmenten mittaan keskiluokkaistui ja kommunismin säikähdyksestä alettiin tointua, uusfeodaliisaatioksi luonnehdittu muutos saattoi jatkua. Uudenlainen käsitteistö alkoi tunkeutua ihmisten mieliin. Britanniassa maata alkoi johtaa lordikonservatiivien ja Labourin asemesta pienporvaristoon kuuluva Margaret Thatcher. Hyvinvointivaltion ideaalit korvattiin vähitellen uudenlaisilla teeseillä, toi-

Professori Olavi Riihisen valtarakenteiden kehitystä tarkastelevan kirjoituksen toisessa osassa suurennuslasin alla ovat etenkin tiedotusvälineet, uuden ideologisen kulttuurin nousu ja kansalaisyhteiskunnan rooli muuttuvassa yhteiskunnassa. Jyrääkö kaiken läpitukenva talous kansalaisyhteiskunnan vai voiko se määrittellä omat tärkeysjärjestyksensä, Riihinen kysyy. Ensimmäinen osa julkaistiin Sosiaali- ja terveysviestin numerossa 7/2003.

senlaisilla puhetaivoilla. Thatcheriläisellä uuskonservatismilla ja suureen vaikutavuuteen nousseella uusliberalismilla on vivahte-eroja, mutta molemmat pyrkivät hyvinvointivaltion rajoittamiseen, jopa purkamiseen. Asialistoja alettiin kirjoittaa uudelta pohjalta.

Hyvinvointivaltioiden asialistat oli kirjoitettu varsin selkeiksi päämääriksi, kuten Beveridge-raportissa 1942: puutteen poistaminen, sairauksien vähentäminen, tietämättömyyden kitkeminen, asumisen ja asumisympäristön parantaminen, työttömyyden eliminoiminen. Uusliberalismin päämäärät ovat paljon peitellympiä. Ne koskevat jonkinlaisia yleisiä säästötalkoita. Keskeistä on verotuksen tason ja kohteiden muuttaminen sekä hyvinvointivaltion "tuhlaavuuden", "kannustavuutta alentavien vaikutusten" yms. todistelu. Myös pohjoismaisissa hyvinvointivaltioissa käydään tätä kielipeliä. Kielipeliin kuuluu usein myös pelottelu. Kun puhutaan esimerkiksi tulevaisuuden kehityksestä, pitää harkita, mikä on kielipeliä, mikä perusteltua varautumista. Asialistoja ei kannata aina kirjoittaa mahdollisimman selkeiksi. Näin torjutaan vastahyökkäyksiä eikä menetetä mahdollisuuksia hiljaiseen vaikuttamiseen.

Monet suhtautuvat pessimistisesti nykykehitykseen: yhteiskunnan markkinaistuminen jatkuu, kriittisen ajattelun

kapasiteetti on vähäinen. Ylikansallisten mediakonglomeraattien ja läpitukenvan mainoskulttuurin aikakaudella aidon julkisen sfäärin toimintatila kapenee.

Piilovaikutuksia vapaaseen mediaan

Tehokas, monipuolinen sekä valtiosta ja markkinavoimista mahdollisimman riippumaton joukkotiedotus on välttämätön toimivan julkisen sfäärin edellytys. Vain kehittyneen median tuella yhteiskunta voi muodostaa sellaisen läpinäkyvän kokonaisuuden, joka luo perustan demokratialle ja sen julkiselle sfäärille. Media kuuluu nyky-yhteiskunnan olennaisimpiin tekijöihin valtaa ja sen käyttöä eriteltäessä.

Suomalaiset lukevat poikkeuksellisen runsaasti sanomalehtiä; vuonna 2001 vain Norjassa ja Japanissa lehtien levikki asukasta kohden oli suurempi kuin Suomessa. Saattaa johtua kansakunnan pienyydestä, että suurimman lehden, Helsingin Sanomien, osuus levikistä on varsin korkea. Suomessa on kuitenkin myös vaikutusvaltainen maakuntalehdistö, joka tasapainottaa päälehden vaikutusta. Silti Helsingin Sanomien valta-asema on kiistaton. Poliittiset päättäjät huomioivat tarkkaan lehden kannanotot, joten sillä on mahdollisuus vaikuttaa asialistoihin. Suuruutensa vuoksi lehti on varsin riippumaton valtiosta ja puolueista ja toisaalta sen omistajatahot lienevät välttäneet toimituksen ohjaleimista. Lehden toimituskunta näyttää myös koostuvan erilaisia ideologioita omaavista henkilöistä. Hannu Taanila on parodioiden luonnehtinut Helsingin Sanomia "Suomen Pravdaksi". Pakinoita ei pidä ottaa tosikkomaisesti, mutta on aiheellista korostaa Pravdan ja Helsingin Sanomien erilaisuutta: ensiksi mainittu oli yhdestä puolueesta ja yksinvaltaisesta hallituksesta riippuvainen, kun taas Suomessa

” Kun puhutaan esimerkiksi tulevaisuuden kehityksestä, pitää harkita, mikä on kielipeliä, mikä perusteltua varautumista.”

on jopa väitetty hallituksen ja puolueiden olevan Helsingin Sanomista riippuvaisia. Pravdaa osuvampi Suomen päälehden luonnehdinta olisi nykyvenäläinen käsite oligarkki, joskin lehti on hankkinut asemansa laillisin keinoin.

Moni-ilmeinen maakuntalehdistö erilaisine näkemyksineen täydentää myönteistä kokonaiskuvaa Suomen lehdistöstä. Mutta mikä tahansa media on altis ajassa liikkuville, uusia tendenssejä edustaville käsitteille ja ajattelutavoille; toimittajakin altistuvat kielipeleille. Talouselämä on epäilemättä suuri vaikuttaja myös mediassa mm. ilmoitus- ja mainoskapasiteettinsa vuoksi. Useat sanomalehdet ovat viime aikoina luopuneet rooleistaan puolueiden äänenkannattajina ja julistautuneet riippumattomiksi. Riippumattomuus merkinnee entistä suurempaa mahdollisuutta kriittiseen poliittiseen asennoitumiseen ja kansalaisyhteiskunnan monipuolisempaan palveluun. Toisaalta monia lehtiä saattaa vaania vaaroja uusien, taloudellisia intressejään ajavien omistajien taholta.

Television ja radion keskeiset kanavat omistaa Suomessa valtio. Kun keskeiset kanavat ovat valtion omistuksessa ja valvonnassa voidaan kysyä myös tämän järjestelmän suhteen, eikö siitä muodostu "pravdamaista". Tämä vaara tuskin realisoituu demokraattisissa monipuoluejärjestelmissä, koska mikään yksittäinen puolue tai edes puolueyhmittymä ei pääse määräämään ohjelmien sisältöä. Sisällön määrittely on pyritty jättämään toimittajien tehtäväksi ja heidän yleisohjeenaan on ideologisen tasapainon etsiminen. Päämääränä on kriittinen puolueettomuus, joka ilmenee joko poliittisena moni-ilmeisyytenä tai kriittisenä neutraalisuutena. Vastuu tällaisten periaatteiden noudattamisesta julkisilla kanavilla kuuluu eduskunnan valvomalle YLE:n hallintoneuvostolle. Mutta myöskään YLE ei voi välttyä niiltä salakavalilta vaikutuksilta, joita ideologiaan kielipeleihin sisältyy.

Mainonta keskitetään Suomessa kaupallisille kanaville. On kuitenkin merkillepantavaa, että katsojat suuntaavat nykyään seuranta-aikaansa kaikkiaan hieman enemmän MTV 3:n ja Nelosen kanaville kuin YLE:n kahdelle kanavalle. Vuonna 1999 keskimääräinen päivittäinen katselu-aika YLE:n kanavilla 1 ja

"Kansalaisyhteiskunnan rooli median valvonnassa jää paljolti epäselväksi."

2 oli yhteensä 70 minuuttia, MTV 3:lla ja Nelosella yhteensä 84 minuuttia. (Finnish Mass Media 2000, s. 55-74) Siten talouselämän intresseillä ja niihin liittyvällä kaupallisella mainonnalla on huomattava jalansija suomalaisten olohuoneissa. Tätä kautta markkinavoimien vaikutus hiljaisesti ja vähitellen voimistuu suomalaisten ajattelutavoissa.

Kansalaisyhteiskunnan roolin median valvonnassa jää paljolti epäselväksi. Suomalaiset ovat aktiivisia kirjoittajia mielipidesivuille ja arvostelevat kernaasti median kannanottoja. Epäselväksi tosin jää, missä määrin media julkaisee sen kantoja arvostelevia mielipiteitä. Myös järjestöjen edustajat puuttuvat silloin tällöin keskusteluun, mutta suurillakaan järjestöillä ei liene omia palstojaan tai lähetyksikojaan valtakunnan mediassa. Onko tämä merkki siitä, että median otaksutaan ilman muuta edustavan kansalaisyhteiskuntaa? Vai onko se merkki siitä, että mediaa ei mielletä osaksi kansalaisyhteiskuntaa, vaan omaksi mahdiksi? Kysymystä median tehtävistä kansalaisyhteiskunnan palvelijana ei liene ainakaan Suomessa nostettu pohdittavaksi.

Managerikuri kaikkialla?

Politiikan, talouden ja kansalaisyhteiskunnan suhteita ei ole Suomessa paljoa analysoitu. Anu Kantolan väitöskirja Markkinakuri ja managerivalta vuodelta 2002 kuitenkin valaisee politiikan ja talouden suhteiden muuttumista tavalla, joka antaa viitteitä myös muutoksen vaikutuksista kansalaisyhteiskuntaan. Kantola tarkastelee valtaa yleisluontoisena hallintana eli näkökulmasta, joka perustuu pääasiassa puhetapoihin ja niiden muutoksiin. Hän pyrkii osoittamaan, että 1900-luvun loppupuolella ja viimeistään 1990-luvun talouskriisin paineissa tosiasiallinen valta siirtyi paljolti pois politiikasta. Siirtymä suuntautui erityisesti talouselämän manageriaaliselle eliitille. Tuossa vaiheessa myös poliittinen eliitti omaksui talouselämän puhe- ja ajattelutavan. Poliitikassa se merkitsi luopumista ideologisista perusteluista ja siirtymistä käytännöllisen järjelyn

linjoille. Taloudelliset arvot ja niihin liittyvä tehokkuus sekä kilpailukyky

ohittivat muut arvot. Näin Kantola puhuu siitä, mikä Habermasin termin tarkoittaisi uusfeodalisaa tietoa.

Kantolan analyysin pohjalta viriää kiinnostava kysymys näiden, pohjimmiltaan ideologisten muutosten vaikutuksista kansalaisyhteiskuntaan. Keskeisillä palkansaajien järjestöillä on epäilemättä edelleen paljon valtaa. Vai noudattavatko nämä järjestöt markkinakuria ja alistuvatko nekin managerivaltaan? Viime vuosien tulopolitiikka viittaa siihen, että myös palkansaajajärjestöt ovat omaksuneet markkinakurin. Olenainen kysymys koskee sitä ovatko palkansaajajärjestöt hylänneet ne perinteet hyvinvointivaltion kehittämiseksi, jotka olivat niille luonteellisia etenkin 1960-luvun lopulta 1980-luvulle?

Hyvinvointivaltion periaatteiden kannatuksesta ammattiyhdistysliikessä kertoo mm. viime aikoina ilmennyt huoli, ei vain työttömyydestä, vaan myös työttömistä. On tietysti totta, että ammattiyhdistysliike kantaa huolta kilpailukykyä ja tuottavuudesta. Näiden tekijöiden yhteys työllisyyteen on niin tuntuva, että suuruutensa ja yhteiskuntavastuunsa vuoksi Suomen ammattiyhdistysliikkeen on pakko ottaa ne painokkaasti huomioon. Samalla liike toimii kansainvälisten markkinoiden ehtojen mukaisesti. Tämä merkitsee markkinakurin hyväksymistä, mutta ei välttämättä alistumista managerivaltaan. Palkansaajien keskusjärjestöjen näkemys vaikuttavuudestaan yhteiskuntapolitiikassa lieenee samantapainen kuin Teollisuuden ja työnantajain TT:n vuonna 2002 antama määritelmä itsestään: [Järjestö] "näyttelee yhdessä jäsenorganisaatioidensa kanssa huomattavaa roolia, kun valmistellaan poliittisia ja taloudellisia päätöksiä, jotka vaikuttavat yhtiöiden toimintoihin ja tähän taloudelliseen, operatiiviseen ympäristöön". [Sen] "asiantuntemus on mukana hahmoteltaessa lainsäädäntöä ja sopimuksia". Se on edustettuna noin 300 komiteassa, lautakunnassa ja työryhmässä.

Tulopolitiikan ja laaja-alaisen työehtosopimusten esiinmarssi 1960-luvun lopulla on siitä lähtien taannut ammattiyhdistysliikkeelle huomattavan poliittisen ja yhteiskunnallisen vaikutusvallan.

"Järjestöjen olisi hyvä pohtia suhdettaan paitsi valtioon, myös mediaan."

Hyvinvointivaltiota ei olisi rakennettu pohjoismaiselle tasolle ilman ammattiyhdistysliikkeen panosta. Palkansaajien keskusjärjestöjen jatkuva osallistuminen yhdessä työnantajapuolen kanssa talousneuvoston ja sitä avustavien elinten toimintaan merkitsee vallan keskiössä olemista, vaikka niiden valta ei ole yhtä vahvaa kuin hyvinvointivaltiota rakennettaessa.

Muilla kansalaisjärjestöillä ei ole mahdollisuuksia läheskään samanlaiseen vaikutusvaltaan. Niillä on kyllä asian tuntijavaltaa esimerkiksi ministeriöiden suunnittelu- ja lainsäädäntötyössä; sosiaali- ja terveysalan järjestöillä on lukuisia edustajia sosiaali- ja terveysministeriön työryhmissä. Urheilujärjestöt ovat pyrkineet lisäämään valtaansa luomalla eduskuntaan yhteysverkoston, johon viime eduskunnan aikana kuului 42 edustajaa, eri puolueista. Nämä edustajat toimivat samalla urheilujärjestöjen johtotehtävissä ja järjestöt odottivat heidän edistävän urheilun taloudellisia ja muita tavoitteita. Sosiaali- ja terveysjärjestöillä ei liene samantapaista eduskuntaverkostoa, mutta useat kansanedustajat kyllä toimivat näiden järjestöjen johtotehtävissä. Onko tämä pitkän päälle paras tapa hankkia resursseja järjestöjen tarkoituspäriä varten, on eri asia. Olisiko kriittinen etäisyys puolueista ja ihanteellisen julkisen sfäärin tavoittelu parempi vaihtoehto?

Eläkeläisjärjestöjen suhde poliittiseen valtaan on erilainen kuin yleensä muiden järjestöjen, sillä suurimmilla puolueilla on omat eläkeläisjärjestönsä. Tällainen suhde saattaa olla ongelmallinen siinäkin valossa, mitä edellä todettiin julkisesta sfääristä. Kiinteä suhde puolueisiin rajoittaa kriittistä ajattelua ja antanee sen sijaan valmiit poliittiset toimintamallit. Näin kansalaisyhteiskunnan ja politiikan roolit sekoittuvat keskenään, mikä helposti tekee kansalaisyhteiskunnasta politiikan palvelijan – eli isännästä tulee palvelija. Tällainen tilanne tuskin voi olla eläkeläisten itsensä etujen kannalta paras mahdollinen vaihtoehto. Kansalaisyhteiskunnan tulisi olla poliittisista puolueista riippumaton, jos se haluaa harjoittaa kritiikkiä ja tarpeelliseksi katsomaansa painostusta puolueisiin ja valtioon päin. Suurella yhteisellä eläkeläisjärjestöllä olisi ratkaisevasti enemmän painostusvoimaa

esimerkiksi vaalien alla kuin puolueisiin sidotuilla organisaatioilla. Edistävähkö nuo järjestöt pikemminkin puolueiden kuin eläkeläisten asioita?

Kansalaisyhteiskunnan pohdittava paikkaansa

Kansalaisyhteiskunnan on pohdittava syvemmin suhdettaan valtioon. Puhe "ruokkivan käden puremisesta" on jo vastoin julkisen sfäärin perusidea. On muistettava, että kansalaisyhteiskunta on päämäärä – yhteisö, jonka piirissä ihmiset viime kädessä elävät ja ovat vuorovaikutuksessa. Valtio sen sijaan on aina väline, ei päämäärä. Kansalaisyhteiskunta on kyllä luovuttanut korkeimman päätösvallan eduskunnalle, mutta jokaisen edustajan mandaatti kestää vain neljä vuotta kerrallaan ja edustajat ovat viime kädessä vastuussa valitsijoilleen, kansalaisyhteiskunnan toimijoille.

Kansalaisyhteiskunta ei näytä täysin hahmottavan merkitystään ja potentiaaliaan vallanjaossa. Suomalaisen kansalaisyhteiskunnan suhteellinen vaikutusvalta oli suurimmillaan 1800-luvun lopussa ja 1900-luvun alussa, kun demokraattista järjestelmäämme synnyttiin. Kun demokraattinen järjestelmä saavutettiin, kansalaisyhteiskunnan tarve laatia yhtä kauaskantoisia asialistoja väheni.

Kriittiset kansalaiset ja heidän valtiosta riippumattomat järjestönsä ovat yhä aidon demokratian välttämättömiä edellytyksiä. Järjestöjen olisi hyvä pohtia suhdettaan paitsi valtioon, myös mediaan. Median valta kasvaa jatkuvasti ja samalla näyttää kasvavan talouselämän valta mediassa. Uuden vuosituhannen alussa valta loittonee yhä etäämmäksi kansalaisista, ennen muuta globaaleille markkinavoimille ja EU:lle. Tämä toteamus pitää paikkansa riippumatta siitä, kuinka suuriksi arvioimme EU:n tai globalisaation hyödyt ja haitat. Onko kansalaisjärjestöjen aika laatia uudenlaisen asialista?

*Olavi Riihinen
professori*

Kootusti Pohjoismaisesta sosiaaliturvasta

Vertailussa ensimmäistä kertaa mukana myös Baltian maat.

Pohjoismainen sosiaalilastokomitea (NOSOSCO) julkaisee vuosittain tilastoja Pohjoismaiden sosiaaliturvasta ja sosiaalimenoista. Nyt vertailuun on otettu myös Baltian maat. Viime vuoden lopulla ilmestyneessä tilastojulkaisussa vertailtiin Viron, Latvian, Liettuan, Ruotsin, Norjan, Tanskan, Suomen ja Islannin sosiaaliturvaa.

Vuoden 2001 tietojen mukaan sosiaalimenot kasvoivat eniten Islannissa (7 prosentin reaalikasvu) ja Norjassa (5 prosentin reaalikasvu). Ruotsissa ja Suomessa menojen kasvu oli 2,5 prosenttia kummassakin, Tanskassa reaalikasvu oli 2 prosenttia.

Baltian maiden sosiaalimenot jäivät vuoden 2000 tilanteessa selvästi Pohjoismaiden keskimääräisen sosiaalimenotason alapuolelle. Viron, Latvian ja Liettuan sosiaalimenot olivat keskimäärin 16-17 prosenttia BKT:stä, kun Pohjoismaissa vastaavat osuudet sijoittuivat 20 ja 30 prosentin välille. Alhaisin osuus oli Islannissa (20,2 prosenttia BKT:hen suhteutettuna) ja korkein Ruotsissa (31,3 prosenttia). Suomi oli Norjan kanssa tasoissa 25,8 prosentilla. Tanskan osuus oli 29,5 prosenttia.

Terveysmenoissa erot Baltian ja Pohjoismaiden kanssa tasottuvat, tosin Pohjoismaiden kesken hajontaa on enemmän. Islannissa ja Norjassa osuus BKT:stä on 35-39 prosenttia, Ruotsissa, Virossa ja Liettuassa suurin piirtein 29 prosenttia. Suomessa osuus on 25. Tanskan ja Latvian osuus on 20 prosenttiin tasoa.

NOSOSCO on Pohjoismaiden ministerineuvoston alainen tilastokomitea, joka seuraa ja julkaisee tilastoja pääasiassa pohjoismaiden sosiaaliturvasta.

NOSOSCON ja terveystilastoja keräävä NOMESCO löytyvät internetistä osoitteesta www.nom-nos.dk, jossa myös julkaisuja saatavilla.

Järjestöt alusta asti lastensuojelun kehityksessä Oulussa

PAHATAPAISTEN LASTEN AUTTAMISESTA PERHETYÖHÖN

Tutkija Teuvo Raiskio on kartoittanut oululaisten lastensuojelujärjestöjen historiaa. Esimerkit järjestöjen historiasta kansalaisodan ajasta aina lamavuosiin asti peilaavat sitä, miten lastensuojelujärjestöt ovat vastanneet ajan yhteiskunnallisiin muospaineisiin.

Suomalaisen lastensuojelujärjestöjen juuret ovat 1900-luvun kansalaisaktivistien järjestötyössä. Sodan seurauksena tunnettiin syyllisyyttä lasten kurjista kohtaloista ja toisaalta myös tarvittiin lisää lastenhuoltoa orvoille, vähäraisille lapsille ja perheille. Ajan henki ennen hyvinvointivaltio -ideaalia ei kannustanut lastenhuollon monipuoliseen valtiojohtoiseen tai kunnalliseen kehittämiseen. Tähän tehtävään jäi tilaa ja myös tilaus yksityisille kansalaisille ja yhdistystoiminnalle, joka oli erityisen vireää 1900-luvun alkupuolella.

Vallankumouksen ennaltaehkäisyä

Yhteiskunnan eliitti oli ollut kiinnostunut köyhäinhoidosta jo 1800-luvun puolivälistä alkaen. Tämä ilmiö pohjasi paitsi kristinuskon ja humanismin perustalle myös vallankumouksellisten paineiden ennaltaehkäisemiseen. Lapset edustivat tulevaisuuden toivoa ja myös yhteiskuntajärjestelmän taloudellista perustaa.

Vuoden 1918 tapahtumat nostivat vallankumouksen uhan todelliseksi ja lisäsivät osaltaan pyrkimyksiä kumouksellisen toiminnan ehkäisyyn. Kansalaissota ja sen traumaattiset jälkiselvittelyt muodostavat keskeisen vedenjakajan suomalaisessa lastensuojelun järjestötyössä.

Yhteiskunnan ote sosiaalihuoltoon ja -turvaan oli vielä viime vuosisadan alkuvuosina perinteiseen köyhäinhoitoon nojautuvaa. Köyhäinhoidon kehityksen taustalla oli myös muita yhteiskunnallisia muospaineita, joista esimerkiksi urbanisoitumisen koettiin murentavan

perinteistä järjestystä. Kansainvälistymisen vaikutukset, kuten taloudellinen liberalismi ja sen mukanaan tuomat uudet ihanteet, näkyivät osin muospaavastarintana ja pyrkimyksenä säilyttää status quo. Tieteen puolelta painetta loivat uusi evoluutio-oppi ja sen sosiaalidarwinistiset yhteiskuntasovellutukset.

Järjestöillä vanhastaan vahva rooli

Oululaisten järjestöjen lastenhuolto-työhön on saatu vaikutteita ulkomailta aina järjestöjen perustamisesta alkaen. Toisaalta on vastavuoroisesti itse voitu toimia mallina ja avun antajana. Piirijärjestöt ja paikallisosastot toivat jo varhain paikallisen tekemisen ja osaamisen mukaan suurten kansallisten lastensuojelujärjestöjen toimintaan.

Oululaisten järjestöjen lastensuojelutyön kivijalkana on viime vuosisadan alkuvuosista lähtien ollut Nuorten Ystävät ry. ”Pahatapaisia lapsia ja nuoria” pyrittiin auttamaan sisälähetystyön ihanteiden mukaiseen kristilliseen arvo maailmaan. Yhdistys sai kansainvälisiä vaikutteita lähinnä Keski-Euroopasta, mikä oli tyypillistä vuosisadan alun köyhäinhoidolle. Yhdistys loi perustaa ja mallia niin muille paikallisille järjestöille kuin myös kunnalliselle lastenhuollolle. Sen lastenseimet ja -tarhat kuin päihde- ja vammaistyökin olivat aikanaan merkittäviä toimintoja ja esikuvia. Lastensuojelutyö alkoi jo ennen kansalaissotaa, mikä oli merkittävä virstanpylväs suomalaisessa lastensuojelutyössä järjestötasolla. Nykyisin Nuorten Ystävät ry. tuottaa monimuotoisia lastensuojelutyöpalveluja. Lisäksi pyritään kehittämään ja kokeilemaan uusia ennaltaehkäisevään lastensuojelutyön muotoja.

Vuonna 1926 perustettiin Koteja Kodittomille Lapsille ry:n Oulun läänin

vastaanottokotien kannatusyhdistys. Niemi muutettiin myöhemmin Pelastakaa Lapset ry:n Oulun osastoksi. Yhdistyksen ylläpitämässä Lastenkoti Onnelassa pyrittiin panostamaan perusasioihin: lasten kasvatukseen, viihtyisyyteen, turvallisuuteen, pukeutumiseen, käytökseen ja näiden myötä mahdollisimman hyvään tulevaisuuteen. Ajan into kansalaistoimintaan kohtasi tarpeen: todellisen puutteen vastaanotto- ja sijoituskodeista. Lisäksi sijoitettujen lasten oppi- ja ammattikoulutuksen haettiin monesti onnistuvan paremmin Onnelasta kuin esimerkiksi maaseudun sijoituskodista käsin. Onnelan toiminta kunnallistettiin 1970-luvulla, jolloin muutakin järjestöjen toimintaa siirtyi kunnalle, esimerkiksi Nuorten Ystävien päiväkodit. Pyrkimys pienryhmäkohteihin ja perinteisen sijoitustoiminnan kehittämiseen toivat järjestön takaisin perustehtäviinsä. Pelastakaa Lapset ry:n perinteinen kansainvälisyys näkyy Oulussa mm. kehitysmaiden lastenkotien ja kummilapsitoiminnan tukemisena.

Parasta Lapsille ry:n Pateniemen osasto perustettiin 1950-luvulla. Sen toiminta keskittyi kesävirkestystoiminnan järjestämiseen varattomille lapsille. Ulkomailta osasto avusti erityisesti Chileä ja Nicaraguaa. Nykyisin Parasta Lapsille Pateniemen osaston työn kehittäminen nojaa paljolti Ankkuri-perheprojektiin, joka on ehkäisevän perhetyön malli.

Auta Lasta ry:n taustalla on 1969 perustettu Annikki Raatikaisen Lastenkotiyhdistys. Viranomaisten ja erityisesti helluntaiseurakunnan tukema yhdistys pyrki Oulun kaupungin kanssa viranomaisyhteistyöhön. Toiminta nojasi myös pitkäjänteiseen vapaaehtoistyöhön. Yhdistyksellä on ollut yksityistä päiväkotitoimintaa 1970-luvun alusta lähtien. Sen erityislastenkoti tarjoaa lastensuojelulain sijais-, avo- ja jälkihuollon

Yhdistys loi perustaa
ja mallia niin muille
paikallisille järjestöille
kuin myös kunnalliselle
lastenhuollolle

palveluja ja pyrkii yhteistyöhön lasten vanhempien, lastenhuollon ja alan asiantuntijoiden kanssa. Koko perheen tukemisen idea näkyy myös perheterapian hoitomuotona ja jälkihuollon edelleen kehittämisenä.

Toiminta muuttuu ajan mukana

Oulun ensikotiyhdistys perusti vuonna 1979 maamme ensimmäisiin kuuluvan turvakodin. Sen tehtävänä oli ”torjua perheväkivaltaa, selvittää sen syitä ja parantaa uhreiksi joutuneiden asemaa”. Nykyisin työ määritellään kriisityöksi, jossa on tarkoituksena auttaa kaikkia perheenjäseniä perheväkivaltilanteissa. Turvakoti ja avopalvelut on suunnattu väkivallan uhreille ja väkivaltaa todistaneille lapsille ja tukea annetaan myös väkivallan käyttäjille. Tehtävää tukee yhteistyö eri viranomaisten kanssa. Toiminta nojautuu nykyisiin perhetyö- ja terapiamalleihin, jotka ovat laajemmin lastensuojelutyön toimintamuotoina eri painoituksin ja termein.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Pohjois-Pohjanmaan piirin palveluvalikoimassa 2000-luvun alussa oli monipuolisesti lapsiperheiden palveluja;

mm. lastenhoitopalveluita, lasten ja nuorten palveleva puhelin, vanhempien puhelin- ja nettipalvelu, päiväkotitoimintaa, perhekeskustoimintaa, iltapäivä- ja harrastustoimintaa. Kehittämisen ja kokeilutoimintaa käsittää esimerkiksi traumaterapiakeskuksen ja rikosuhripäivystyksen. Nuorisotyö pitää sisällään mm. tukioppilastoiminnan ja Walkers -kahvilan. Kansainvälisessä työssä järjestö on mukana mm. Viron kanssa tehtävässä yhteistyössä ja se myös välittää Euroopan unionin ruoka-apua.

Lama korosti järjestöjen tarpeellisuutta

Hyvinvointivaltion kehittämiseen ja julkisen sektorin vahvistamiseen 1970-luvulla suhtauduttiin järjestöissä osin ristiriitaisesti. Sotien mukanaan tuoma perustehtävä koettiin osittain jo suoritetuksi. Hyvinvointivaltion pelättiin syövän tietyissä määrin ongelmakeskeistä lastensuojelun perustaa ja arvomaailmaa.

1990-luvun laman myötä korostui jälleen järjestöjen tarpeellisuus. Järjestöt löysivät uudelleen perustehtävänsä vähäosaisten lasten auttamisessa ja pystyivät hyödyntämään vahvoja verkostojaan.

Tämä näkyi niin rahoituksen monipuolisessa hankinnassa kuin suhteessa julkiseen sektoriin, jonka roolin palveluiden maksajana haluttiin kuitenkin säilyvän.

Nykyisin järjestöt korostavat mieluummin sitoutumatonta asemaansa ja puolueettomuuttaan. Perinteet ja niihin kytkeytyvä imago määrittävät kuitenkin yhä niiden toimintaa. Järjestöjen ammatillistuminen on lisäksi tuonut mukanaan samankaltaistumista suhteessa julkisen sektorin sosiaali- ja terveystoimeen.

Järjestöt ovat ottaneet toisistaan mallia niin keskenään kilpaillen kuin myös aikakauden ihanteita ja muoti-ilmioita omaksuen. Kilpailuasetelma on sekä selkiyttänyt oman toiminnan vahvuuksia että suoranaisesti patistanut etsimään järjestölle toimintamuotojen omaa linjaa. Nykyisin tämä näkyy erityisesti erilaisten perhetyön ja -terapioiden esille nostamisessa.

*Teuvo Raiskio
tutkija*

Artikkeli perustuu Teuvo Raiskion Pohjois-Pohjanmaan Sosiaaliturvayhdistyksessä tekemään lastensuojelujärjestöjen paikallishistoria -tutkimukseen.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus ja Jyväskylän kaupunki järjestävät yhteistyössä seminaarin

KÖYHYYS JA ERIARVOISUUS KESKI-SUOMESSA

9.3.2004 klo 9.00 – 16.00 Kaupunginkirjaston Minnansali, Vapaudenkatu 39-41, Jyväskylä

Seminaarissa tarkastellaan alueellisen eriarvoisuuden ja köyhyyden teemaa ruohonjuuritason kokemusten, tutkimuksen ja strategioiden kautta. Lopuksi luodaan katsaus mahdollisuuksiin rakentaa nykyistä tasa-arvoisempaa yhteiskuntaa.

Seminaariin ovat tervetulleita kuntien sosiaali- ja terveystoimen sekä alan järjestöjen työntekijät ja luottamusmiehet sekä kaikki muut asiasta kiinnostuneet henkilöt.

Osallistumismaksu 40 euroa/ henkilö. Maksu sisältää aamu- ja iltapäiväkahvit.

Lisätietoja ja ilmoittautuminen viimeistään 27.2.2004 Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton kehittämispäällikkö *Anne Astikainen*, puh. (014) 625 601 tai 050 – 5975 188 tai sp. *anne.astikainen@jkl.fi*

**PÄIJÄT-HÄMEEN SOSIAALITURVAYHDISTYS RY
Lahti**

KASVATUSTYÖSSÄ JAKSAMINEN JA LAPSEN KEHITYKSEN TURVAAMINEN

- koulutuspäivä Lahdessa lauantaina 27.3.2004

Paikka Lahden Kansanopisto, Harjukatu 46, Lahti
Kohderyhmä Perhehoitajat, päivähoidon ja lastenkotien henkilökunta sekä luottamushenkilöt

Lisätiedot ja ohjelmapyynnöt yhdistyksen sihteeri Ritva Haavisto puh. 040 - 754 1350
Ohjelma löytyy myös internet-sivulta www.stkl.fi/koulutus

Osanottomaksu on 50 euroa, joka sisältää kahvit, lounaan sekä luennot. Maksu pyydetään suoritamaan ilman erillistä laskutusta Päijät-Hämeen Sosiaaliturvayhdistyksen tilille Sampo 800018 - 300056 ennen koulutuspäivää. Kuitti esitettävä seminaaripalkalla.

Sitovat ilmoittautumiset 12.3.2004 mennessä Lahden kaupungin sosiaalitoimen erityispalvelujen toimistoon, Aleksanterinkatu 18 A, 15100 Lahti, puh. (03) 818 3210 tai faksi (03) 818 3200.

Satakymmenenvuotias Lastenhoitoyhdistys

PAINOTTAJAT JATKUVUUDEN MERKITYSTÄ

Barnvårdsföreningen i Finland – Suomen Lastenhoitoyhdistys on Suomen vanhimpia yhä toimivia sosiaali- ja terveysalan järjestöjä. Sen perustajan ajatus jatkuvuuden merkityksestä on edelleen pätevä: ”Satunnainen hyväntekeväisyystyö voi saada aikaan enemmän pahaa kuin hyvää.”

Barnvårdsföreningin historia kertoo osaltaan yli sadan vuoden ajankuvaa lastenhoidon, -suojelun ja myös lapsuuden käsitteen muutoksista. 1800-luvun lopulla huutolaislasten osa oli nykyäkemyksen mukaan ankea: lapset otettiin kasvattiperheisiin työvoimaksi eikä heidän hoitamiseensa usein ollut taitoa, tietoa tai kiinnostustakaan. Ruotsin kasvattilapsitoiminnasta saatu innostus herätti lääkärinrouva **Anna av Schulténin** toimimaan huutolaislasten hyväksi Helsingissä. Kasvattilapsille perustettiin lastenseimiä, jotta heillä olisi jokin paikka siksi aikaa, kun muu talonväki teki pelloilla töitä. Barnvårdsföreningin jäsenet kiersivät kasvattikotitarkastajina, jakoivat tietoa ja maitopoleetteja.

Barnvårdsföreningin keräsi viime vuosisadan vaihteessa taiteilijoiden suosimassa Kämpin ravintolassa tippilahjoituksia vähävaraisten lasten hyväksi.

- Lahjoituksia ovat allekirjoittaneet niin Jean Sibelius, Robert Kajanus kuin Akseli Gallen-Kallelakin, kertoi yhdistyksen toiminnanjohtaja Elisabet Hakkola. Kuvassa myös Anna av Schultén.

Pelkällä hyvällä tahdolla ei lastenhoito onnistunut seimissäkään: alkuvuosina kulkutaudit levisivät ja seimiä jouduttiin sulkemaan. Yhdistyksessä nähtiin koulutuksen välttämättömyys ja se aloitti ensimmäisenä Suomessa lastenhoitajakoulutuksen viime vuosisadan alussa. Lastenhoitajakoulutus jatkui yhdistyksessä eri muodoissaan aina lähahoitajakoulutuksen tulon asti.

Painopisteet ajan haasteista

Nykyään yhdistys on yhä monipuolisesti mukana lasten parissa tehtävässä työssä: se tarjoaa mm. lastensuojelu ja -päivähoitopalveluja, loma- ja kurssitoimintaa ja ylläpitää AD/HD-keskusta tarkkaavaisuus- ja ylivilkkaushäiriöistä kärsiville lapsille.

Ajan kehittämishaasteisiin vastaamisessa yhdistyksen toiminnanjohtaja, sosiaalineuvos **Elisabet Hakkola** korostaa järjestöjen verkostoitumista ja toiminnan koordinoitua.

- Monesti ajassa liikkuu samantapaisia ideoita ja on turha keksiä samaa pyörää uudelleen, Hakkola totesi.

Tutkitun tiedon merkitys on Hakkolan toiminta-aikana korostunut myös järjestöissä.

- Mutu-tieto ei ole enää pitkään aikaan riittänyt. Asiat on pystyttävä konkretisoimaan euroina tai tutkittuna tietona, Hakkola totesi.

Barnvårdsföreningin on mukana myös Kompetenscentretin, ruotsinkielisen sosiaalialan osaamiskeskusten verkostossa. Yhteistyö on luontevaa sikäläkin, että Kompetenscentretin eräs tämänhetkinen painopistealue on lastensuojelutyö.

Lapsuus muuttunut, lapsi ei

Satakymmenen vuotta yhdistyksen perustamisen jälkeen Elisabet Hakkola voi yhä allekirjoittaa Anna av Schulténin periaatteet: ajatukset työn jatkuvuuden ja jatkumoiden merkityksestä ovat yhä moderneja ja ajankohtaisia. Toiminnan jatkuvuuden tärkeys korostuu entisestään sosiaalialan säästöpainneiden kourissa. Niiden Hakkola pelkää pahimmillaan nakertavan lasten tasavertaisuutta tukevan työotteen säilymistä, kun määrärahojen niukkuus koskee kipeästi niin kuntien sosiaalitoimiin kuin järjestöjen palvelutuotantoonkin.

Vaikka käsitykset lapsuudesta ja lapsesta ovat viimeisen sadan vuoden aikana muuttuneet huomasti, lapsen perustarpeet eivät ehkä niinkään. Hakkola näkee, että suurin yksittäinen kehityskaske lastensuojelutyössä hänen pitkän uransa varrella liittyy lapsen yksilöllisyyden hyväksymiseen ja tukemiseen.

- Lapsen kuunteleminen ei ole sama asia kuin lapsen kuulluksi tuleminen, Hakkola muistutti.

Lasten parissa tehtävässä työssä Hakkola painottaa moniammatillisen osaamisen tärkeyttä, niin lastenhoidon kuin lastensuojelunkin ammatillisissa tiimeissä. Hakkola korostaa myös lasten perushoidon merkitystä ja siinä tärkeitä asioita: pieniä ryhmäkokoja ja läsnä olevia aikuisia. Tulevaisuutta varten valmentautumisella on alle kouluikäisillä lapsilla oma tärkeä merkityksensä, mutta ”koko ajan ei voi olla esikoulua”, Hakkola kiteyttää.

Kiireisen elämänrytmin ja urapainaiden aikana Hakkola pitää myönteisenä sitä, että työn ja perheen yhteensovittamiseen on alettu kiinnittää huomiota. Käytännössä paineet kohdistuvat paitsi vanhempiin, myös työnantajiin.

- Säädettyjä perhepoliittisia lakeja ja mahdollisuuksia pitäisi myös kannustaa noudattamaan, vaikka helppoa niiden toteuttaminen käytännössä ei varmasti-kaan ole. Työnantajilla on tässä valtava vastuu. Yhteiskunnalta kaipaisiin tässä enemmän vastaantuloa, Hakkola totesi.

- J.K.

EAPN:n yleiskokouksesta:

IHMISTEN JA INSTITUUTIOIDEN VÄLILLÄ YHÄ VALTAVA KUILU

Euroopan köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen verkoston EAPN:n tavoitteena on tuoda köyhyys ja syrjäytyminen näkyväksi ja saada se keskeiselle sijalle Euroopan unionin politiikassa.

EAPN on pitänyt merkittävänä kansallisten köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen toimintasuunnitelmien laatimista ja todennut prosessin olevan tärkeä voimien kokoamisen, informaation ja kokemustenvaihdon kannalta. Köyhyyden vastaisen strategian toimeenpano ei verkoston mielestä kuitenkaan ole riittävän kunnianhimoinen. Erityisesti EAPN haluaa vahvistaa paikallista ja alueellista ulottuvuutta. Paikallinen toiminta oli myös EAPN:n Lillesä Pohjois-Ranskassa 20.-22.11. pidetyn yleiskokouksen teemana. Yleiskokoukseen osallistui yli

EAPN:n uusi puheenjohtaja Marina Marinakou tulee Kreikasta.

sata kansallisten verkostojen ja yleiseurooppalaisten järjestöjen edustajaa. Suomen köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisen verkoston EAPN-Finin edustajina olivat **Marita Ruohonen**, **Riitta Särkelä**, **Pirjo Tiippana** ja **Heikki Vaisto**.

Yleiskokouksessa hyväksyttiin verkoston jäseniksi Bulgarian ja Espanjan verkostot sekä eurooppalainen Age-järjestö. Bulgarian verkosto ehti mukaan ensimmäisenä unionin uusista ehdokasmaista. Yleiskokouksessa hyväksyttiin verkoston toimintasuunnitelma 2004, jonka keskeisiä tapahtumia ovat unionin laajeneminen, perustuslaki, parlamenttivaalit ja Lissabonin strategian toteutuksen seuranta. Erityisesti EAPN pyrkii vaikuttamaan köyhyys- ja työllisyysohjelmiin sekä rakennerahastoihin. Uusi hallitus järjestäytyi ja uudeksi puheenjohtajaksi valittiin kreikkalainen **Maria Marinakou**. Suomen edustaja hallituksessa vaihtui. Marita Ruohosen jätettyä Suomen verkoston puheenjohtajan tehtävät uudeksi hallituksen jäseneksi tuli hänen seuraajansa **Kaarina Laine-Häikiö**.

Yleiskokous vaati sosiaalisen, työllisyyden ja talouden parempaa yhteyttä unionin politiikassa ja käytännöissä. Laajenevassa unionissa nähdään sosiaalinen koheesio erityisen tärkeänä. Tämä vaatii paljon paikallisia toimia, mm. tarkempaa ja eriytyneempää tietoa köyhyyden syistä ja kokemisesta, kokemustenvaihtoa ja arviointia ja laadullisten mittareiden kehittämistä rinnan määrällisten mittareiden kanssa. Järjestöjen osallistumismahdollisuus tulee turvata ja järjestöille vaadittiin selkeää konsultatiivista asemaa. Erityisesti kiinnitettiin huomiota köyhyydessä elävien ihmisten oman äänen kuulemiseen ja heidän osallistumismahdollisuuksiensa lisäämiseen köyhyydenvastaisten toimien suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Julkilausumassa kiinnitettiin huomiota myös naisten asemaan, etnisten vähemmistöjen, maahanmuuttajien ja pakolaisten asemaan, siirtolaispolitiikan luonteeseen ja diskriminointiin. Määrällisenä tavoitteena esitettiin köyhyyden selvä väheneminen vuoteen 2010 mennessä, kuten Lissabonin strategiassa on todettu.

Voimakkaampi ääni köyhyyttä vastaan

Euroopan unionin jäsenmaissa 60 miljoonaa ihmistä, 18 % unionin kansalaisista on köyhiä. Belgialainen europarlamentaarikko **Anne van Lancker** sanoi, että jos köyhät muodostaisivat

Valtiosihteeri Dominique Versinin vastuualueena sosiaali-, työ- ja yhteisvastuuministeriössä on epävarmuuden ja syrjäytymisen torjunta. Teeseinä puheenvuorossaan hän korosti jatkuvaa vuorovaikutusta, kaikkien toimijoiden mobilisoimista ja kestävien olosuhteiden luomista työpaikoille.

yhden kansakunnan, heillä olisi 87 parlamenttiedustajaa ja kaksi komissaaria. Köyhyys on erilaista eri jäsenmaissa, eikä talouskasvu ole takuu köyhyysriskiä vastaan, totesi komission edustaja **Vittorio Campanelli**. Riskiryhmiä ovat pitkäaikaistyöttömät, yksinhuoltajaperheet, yksin elävät vanhuksset, monilapsiset perheet sekä maahanmuuttajat. Lisäksi on lauennut köyhyyden ansa: henkilö voi olla palkkatyössä, mutta silti olla köyhä.

Lissabonin strategian mukaisesti yhteyttä talouden ja työllisyyden välillä on vahvistettu ja edistetty sosiaalista koheesiota. Täystyöllisyyteen tähtääminen vuoteen 2010 edellyttää 15 miljoonaa työpaikkaa. Kansallisten köyhyyden ja syrjäytymisen vastaisten ohjelmien prioriteetteina Campanelli nosti esiin toimenpiteet työmarkkinoilla, minimi-

Englantilainen **Ray Phillips** puolestaan kysyi, missä on rahoitus, jolla osallistuminen tehdään mahdolliseksi.

Unionin perustuslakiehdotusta ja sen taustoja esitellyt Anne van Lancker sanoi instituutioiden ja ihmisten välillä vallitsevan valtavan kuilun. Talouden ja sosiaalisen välillä on epätasapaino, eikä Eurooppa ole maailmassa pystynyt pu-

Belgialainen europarlamentaarikko Ann van Lancker on sosiaalisen Euroopan voimakas puolestapuhuja.

toimeentulon, erityisesti haavoittuvien ryhmien pääsyn palveluihin, elinikäisen oppimisen, sukupuolisen köyhyyden katkaisemisen sekä siirtolaisuuden.

Campanelli sanoi EAPN:n olevan yksi komission parhaista kumppaneista, jonka tehtävänä on korottaa ääntä. Hyvä niin, sanoi italialainen. **Massimo Crucioni.** "Pidämme ääntä, mutta mitä tulee sanojen jälkeen."

humaan yhdellä äänellä. Perustuslakiehdotusta hän piti parhaana mahdollisena kompromissina. Hän katsoi ehdotuksen olevan tunnustus demokratialle: se vahvistaa parlamentin asemaa, antaa sille poliittiset kasvot ja tunnustaa sosiaaliset partnerit toimijoina Euroopassa. Tavoitteena on jatkuva dialogi kansalaisyhteiskunnan kanssa. Perustuslakiehdotuksessa oleva miljoonan kansalaisen aloite on van Lanckerin mielestä voimakas ase järjestöjen käsissä.

Perustuslakiehdotuksesta käydyssä keskustelussa **Riitta Särkelä** otti esille Suomessa esille nousseen huolen hyvinvointipolitiikan ja kauppapolitiikan suhteesta. On välttämätöntä varmistaa, ettei perustuslakiehdotuksen muotoiluissa määräysvalta valu unionille sosiaali-, terveys- ja kouluspalveluissa, Särkelä totesi. Nämä palvelut turvaavat ihmisten perusoikeuksia eivätkä ole kauppatavaraa, Särkelä lisäsi.

Van Lancker totesi, etteivät julkiset palvelut saa olla "jossain nurkassa alttiina kilpailulle. Sosiaaliturvaa ei saa harmonisoida, mutta nettotoimeentulo tulee turvata."

Pirjo Tiippana

EAPN:n uudet verkkosivut osoitteessa

www.eapn.org ovat verkoston esittelyn ohella portaali eurooppalaiseen köyhyyteen.

Kulttuurikaupunki-instituutio LUO EUROOPPALAISTA KAUPUNKI-IDENTITEETTIÄ

Lille on tämän vuoden eurooppalainen kulttuurikaupunki. Vanha teollisuus- ja kaivoskaupunki toivoo paikkansa kulttuurin kartalla tukevan myös alueen uusia työllisyystoivoja, kuten kongressitilatarjontaa ja matkailua. Kulttuurikaupunkien nimeämisellä EU:ssa halutaan korostaa paitsi Euroopan taide- ja kulttuurielämän rikkautta, myös kaupunkikulttuurin merkitystä ja vaikutusta.

Luotijuna elvytti kaupungin

EAPN:n yleiskokous pidettiin Lillessä, joka on Luoteis-Ranskan keskus. 1,7 miljoonan asukkaan kaupunki on kokenut suuria taloudellisia muutoksia teollisen ja kaivostuotannon hiipuesssa. Uusi elpyminen on alkanut luotijunan myötä. Luotijuna, TGV on pelastanut Lilien suurista vaikeuksista ja taloudelliselta eristäytymiseltä, sanoo

pohjoisen alueneuvoston varapuheenjohtaja *Patrick Kanner*. Kaupungista on hyvät liikenneyhteydet niin muualle Ranskaan kuin Hollantiin, Belgiaan ja Englantiinkin. Kaupunkiin on rakennettu myös runsaasti kongressitiloja.

Taide eri muodoissaan kukoistaa: kaupungin taidemuseo on suuruudeltaan heti Louvresta seuraava. Perinteikäs historia erityisesti entisenä teollisuuskaupunkina halutaan säilyttää. Lähistöllä Lewardessa on maan suurin kaivosmuseo. Nimet Saint-Omer, Dunkerque tai Eperlecques kertovat alueen vuosisataisesta historiasta taistelujen näyttämönä.

Kulttuurikaupunki houkuttimena

Lille on tänä vuonna Euroopan kulttuurikaupunki. Kulttuurikaupungiksi nimeäminen tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden päästä Euroopan

kulttuurikartalle. Sen avulla voidaan vireyttää ja monipuolistaa kulttuuritarjontaa, jolla houkutellaan myös julkista sanaa ja matkailijoita. Kulttuuri on ovi muuhun maailmaan ja tärkeää jokaiselle, muistutti myös Patrick Kanner.

Juhlavuoteen kuuluu teatterin, musiikin, elokuvan, kirjallisuuden ja kuvataiteen lisäksi runsaasti erilaisia "muodonmuutoksia", joita taitelijat muovaavat rakennuksiin, julkisiin tiloihin, liikennevälineisiin ja nähtävyyksiin. Näitä ovat esimerkiksi värisinfoniat rautatieasemalla, installaatiot metrossa, futuristinen suihkulähde tai tuoksulabyrintti. Lilien kulttuurivuotta voi kuvata sinfonisten värien vuodeksi.

Lilien lisäksi kulttuurikaupunkina tänä vuonna on Italian Genova. Yleensä kulttuurikaupunkeja on nimetty vuosittain yksi, paitsi vuonna 2000, jolloin Helsinki sai jakaa tittelin kahdeksan muun kaupungin kanssa.

Maailmanpyörä
Lillen joulutorilla

● ● ● Komissio päättää

Euroopan kulttuurikaupunki -hanke sai alkunsa Ateenassa vuonna 1985 Melina Mercourin aloitteella. Tapahtuman alkuunpanijana oli hallitusten välinen konferenssi. Tapahtuman idea perustuu toisaalta Euroopan taide- ja kulttuurielämän rikkauteen ja monipuolisuuteen sekä toisaalta kaupungistumisen merkitykseen Euroopan kulttuurien muotoutumisen ja vaikutuksen kannalta.

Vuonna 1999 päätettiin, että kaupunkia ei enää nimitetä hallitusten välisellä sopimuksella, vaan vuodesta 2005 alkaen nimitys kuuluu yhteisön toimivaltaan. Sen mukaan kulttuurikaupunkitittelin saa vuosittain yksi kaupunki yhdestä jäsenmaasta ja sen lisäksi hakemuksen perusteella yksi kaupunki kolmansista maista. Käytännössä tämä tarkoittaa uusia jäsenmaita.

Jäsenmaiden kulttuurikaupunkivuoro kiertää maasta toiseen samassa järjestyksessä kuin EU-puheenjohtajuus, joskaan ei samanaikaisesti, sillä kulttuurikaupunkititteli on kulloisellakin haltijalla koko vuoden ajan, kun puheenjohtajuus kestää puoli vuotta. Jäsenmaa voi itse päättää, mille kaupungilleen se tittelin antaa. Maat voivat myös sopia keskenään vuoron muuttamisesta. Suomen vuoro on seuraavan kerran 2011. Toisena maana on silloin Viro.

Pirjo Tiippana

*Tietoja Lillestä osoitteesta
www.lille2004.com. Toisen kulttuurikaupungin Genovan
www-osoite on
www.genova-2004.it.*

Talouden, työllisyyden ja sosiaalipolitiikan YHTEENSOVITTAMISEEN PANOSTETTAVA

Komission asiantuntija, irlantilainen Hugh Frazer kehui jäsenmaiden kansallisia köyhyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastaisia toimintasuunnitelmia laaja-alaisuudesta ja ongelmalähtöisyydestä, mutta löysi myös parannettavaa.

EU:n komission työllisyys- ja sosiaalivaliokunnan asiantuntija **Hugh Frazer** arvioi Euroopan köyhyysverkoston koulutustilaisuudessa uusien kansallisten toimintasuunnitelmien vahvuusiksi niiden laaja-alaisuuden, alueellisten erikoispiirteiden, erityisten ongelma-kohtien huomioimisen, keskittymisen myös paikalliseen toimintaan sekä usean eri toimijan yhteistyön. Heikkouksia hän arveli löytyvän vielä talouden, työllisyyden ja sosiaalipolitiikan yhteensovittamisen välillä. Lisäksi hän kaipasi tarkennusta ongelma-kohtiin ja niiden huomiointia valtioiden budjetissa. Vaikka ohjelmat ovat yhä laaja-alaisempia, on niissä hänen mukaansa vielä kehittämistä ja koordinoitua.

Myös Suomessa on köyhyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastainen toimintasuunnitelma (NAP, National Action Plan) vuosiksi 2003-2005 valmistunut. Sen laati sosiaali- ja terveysministeriön asettama valmisteluryhmä. Toimintasuunnitelma on jatkoa vuoden 2000 Nizzan Eurooppa-neuvoston päätökselle kansallisten toimintasuunnitelmien tekemiseksi. Toimenpiteet tähtäävät syrjäytyneiden aseman parantamiseen, toimeentulovaikeuksien ehkäisyyn sekä huonossa työmarkkina-asemassa olevien työelämään pääsyn parantamiseen.

Uudet jäsenet ehkäisemään köyhyyttä ja syrjäytymistä

Euroopan unioni laajenee tämän vuoden toukokuussa. Uudet jäsenvaltiot on tarkoitus sitouttaa mukaan köyhyden ja syrjäytymisen vastaiseen taisteluun. Avoimen koordinaation menetelmä toimii työvälineenä jäsenvaltioiden yhteistoiminnalle ja komission aloitteille asioissa, joissa yhteisöllä ei ole toimivaltaa. Avoimen koordinaation menetelmään kuuluu mm. esikuvavertailua (benchmarking), vertaisseurantaa (peer review), yhteisiä suunnitelmia,

kaksivuotista kansallista köyhyden ja syrjäytymisen vastaista toimintaohjelmaa, jatkuvaa seuranta- ja ohjelman arviointia sekä parhaimpien käytäntöjen siirtämistä yleiseen tietoisuuteen.

Uusille jäsenvaltioille on perustettu erityinen oma kehitysohjelma JIM (Joint Inclusion Memorandum), joka tarkoituksena on valmistaa uusia jäsenvaltioita avoimen koordinaation menetelmään ja Euroopan unionin tavoitteisiin. JIM on tarpeellinen työväline usealle uudelle jäsenvaltiolle, jolle kansallisen köyhyden ja sosiaalisen syrjäytymisen ohjelma on liian laaja heti toteutettavaksi. JIM huomioi myös uusien jäsenien erityispiirteitä mm. vähemmistöjen asemassa, koulutuksessa, terveydenhuollossa jne.

Vuonna 2006 on tarkoitus siirtyä kolmivuotisiin köyhyden ja sosiaalisen syrjäytymisen ohjelmiin kaikissa 25 jäsenmaassa. Siirtymäaikana eli vuosina 2004-2005 nykyiset kansalliset toimintasuunnitelmat on tarkoitus arvioida, järjestää kaksi kertaa jäsenmaiden yhteinen konferenssi köyhyden ja syrjäytymisen vastaisesta ohjelmasta ja evaluoida nykyisiä ohjelmia.

Euroopan unionin aktiivinen toiminta köyhyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vastustamiseksi on erityisen tärkeää ja toivottavasti työ jatkuu yhtä aktiivisena myös Suomessa. Uuden EU:n perustuslain hyväksyminen siirtyy toistaiseksi hamaan tulevaisuuteen, toivottavasti tämä ei heijastu kansallisiin ponnisteluihin eriarvoisuuden poistamiseksi.

*Heikki Väistö
EAPN-Finin hallitus*

EAPN-Finin hallituksen jäsen, Iholiitto ry:n toiminnanjohtaja Heikki Väistö osallistui 11.-12.12. Brysselissä Euroopan köyhyysverkoston (EAPN) koulutukseen, jonka teemoina olivat EU-instituutiot, lobbaus ja päätöksentekoprosessi.

Pohjoiskarjalaisten hyvinvointia kartoitettu

PALVELUVERKON RAPAUTUMINEN HUOLETTAA

Kolmasosa pohjoiskarjalaisista on kokenut huolta taloudellisesta toimeentulostaan. Hyvinvointipalveluihin ollaan selvästi tyytymättömämpiä haja-asutusalueilla kuin taajamissa. Toisaalta luonto ja sosiaalinen verkosto kannustavat jäämään alueelle. Tiedot selviävät Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton toteuttamasta, viime marraskuussa julkistetusta kansalaiskyselystä, jossa kartoitettiin pohjoiskarjalaisten hyvinvointia.

Taustatietojen valossa Pohjois-Karjalan maakunnalle on tyypillistä maaseutumaisuus, väkiluvun huomattava väheneminen viimeisten kahden vuosikymmenen aikana, korkea työttömyysaste ja huoltosuhde, iäkkään väestön kasvava osuus sekä nuorten koulutettujen poismuutto. Tämä luo haasteita alueen palvelujärjestelmälle ja sen ylläpitämiselle. Erot ovat suuret myös maakunnan sisällä. Kontrasti syntyy erityisesti Joensuun ympäristön ja muun maakunnan välillä.

Työttömyyttä ja toimeentulovaikeuksia

Kaksi kolmesta kyselyyn vastanneesta pohjoiskarjalaisista ilmoitti, ettei taloudellinen toimeentulo aiheuta ongelmia. Vastaajat myös pitävät taloudellista tilannettaan parempana tällä hetkellä kuin edellisen kyselyn aikaan vuonna 1998.

Toisaalta vajaa kolmannes kotitalouksista arvioi toimeentulonsa vaikeutuneen viimeisen vuoden aikana. Erityisesti huono työllisyystilanne heijastuu pohjoiskarjalaisten arkielämään ja taloudelliseen tilanteeseen. Kuudesosalla kotitalouksista on vaikeuksia selviytyä välttämättömistä menoista, viidenneksellä on suoranaista maksuvaikeuksia. Maksuvaikeudet vaikeuttavat pahimmillaan asumis-, terveydenhoito- ja lääkemenosta suoriutumista. Työttömyyden lisäksi erityisesti opiskelu ja pienet eläkkeet tekevät toimeentulosta varsin tiukkaa. Näihin vastaajaryhmiin kuuluvat kertoivat, että rahankäyttöä on jouduttu suunnittelemaan hyvin tarkasti ja jopa ruuasta tinkimään.

Erityisesti yksinasuvat ja lapsiperheet ovat heikoimmassa asemassa, jos taloudellinen toimeentulo aiheuttaa pulmia. Huono-osaisuus ja vaikeat elämäntilan-

teet kasautuvat monesta eri tekijästä ja usein samoille kotitalouksille, erityisesti yksinasuville eläkeläisille ja työttömille. Vastauksista kävi ilmi, että taloudellista huono-osaisuutta kokevat ovat muita useammin tyytymättömiä elämäntilanteeseensa yleisemminkin. Keskeisimpiä elämänongelmia ja vaikeuksia ovat läheisen elämän vaikeutuminen, toimeentulon vaikeutuminen, vakava sairastuminen, yksinäisyys, henkisen tasapainon järkkäytyminen ja työkyvyttömyys.

Noin 14 prosenttia pohjoiskarjalaisista kotitalouksista kokee tarvitsevansa jonkin tyyppistä lisäapua; useimmiten kyse on toimeentulosta ja rahojen riittämisestä. Eniten avuntarvetta on keski-ikäisillä ja iäkkäimmillä. Tuen tarpeet korostuvat yksinasuvilla, etenkin yksinasuvilla työttömällä, sekä työttömien lapsiperheillä.

Haja-asutusalueella palveluista puutetta

Vain hieman yli puolet, 55 prosenttia, koki olevansa tyytyväisiä asuinalueensa palveluihin. Sosiaalipalveluista parhaiten pohjoiskarjalaisten tarpeisiin vastaavat lasten päivähoitopalvelut, vanhusten ja vammaisten ruokapalvelut sekä vanhustenhuollon laitospalvelut. Heikoimmiksi koettiin toimeentulotuki, sosiaaliamiehen palvelut ja päihdehuolto.

Terveyspalvelujen ja muiden peruspalvelujen nähtiin yleisesti ottaen vastaavan paremmin käyttäjien tarpeisiin kuin sosiaalipalvelujen. Terveyspalveluista parhaimmat arviot saivat sairaankuljetus, laboratoriopalvelut, perhesuunnittelu- ja äitiysneuvolapalvelut. Kriittisimmät arviot kohdistuvat erikoislääkäripalveluihin ja niihin pääsyyn. Myöskään erikoissairanhoidon ja potilasasiamiehen palvelujen ei

koettu vastaavan asukkaiden tarpeisiin.

Muista arvioinnin kohteina olleista hyvinvointi- ja peruspalveluista parhaiten nähtiin toimivan kirjastojen, jätehuollon ja peruskoulujen. Heikoimmat arvosanat saivat joukkoliikenne, velkaneuvonta, oikeusapu ja uimahallit.

Näkemykset eroavat erityisen suuresti haja-asutusalueilla ja taajamissa asuvien välillä. Haja-asutusalueilla asuvat kokevat palvelujen vastaavan keskimääräistä heikommin omiin tai kotitalouden tarpeisiin.

Palvelut halutaan lähelle

Vastaajista valtaosan mielestä palvelut pitäisi saada omalta paikkakunnalta. Näin on erityisesti postipalvelujen, lasten päivähoiton, terveyskeskuksen, apteekin ja vanhusten laitoshoidon palvelujen kohdalla. Sen sijaan ravintola- ja kahvilakäynteihin, kodin hankintoihin, opiskeluun, kulttuuriharrastuksiin ja uimahallikäynteihin ollaan valmiita liikkumaan oman paikkakunnan ulkopuolelle. Kilometrimääräisesti kauimmaksi voisivat sijoittua erikoislääkäri, päihdehuolto, kulttuuri-, sosiaali- ja potilasasiamies- ja velkaneuvontapalvelut sekä toimeentulotuki. Palveluista päivittäistavarakaupan, liikuntapalvelujen ja terveyskeskuksen tulisi sijaita lähimpänä.

Heikoin tilanne palvelujen saavutettavuudessa on riittämättömien julkisten liikenneyhteyksien varassa olevilla, haja-asutusalueilla asuvilla, iäkkäimmillä ja autottomilla. Kulkumahdollisuudet julkisiin palveluihin arvioitiin palveluyhteyksistä heikoimmiksi.

Palvelujen saatavuutta omassa kunnassa arvostetaan siinä määrin, että se heijastuu selvästi muuttoaikeisiin. Yli viidennes kaikista muuttoa suunnittelevista katsoo muuttavansa palvelujen perässä. Parempien palvelujen ja liikenneyhteyksien takia muutetaan erityisesti haja-

asutusalueilla. Myös tyytymättömyys asuinympäristöön, työttömyys, koulutus ja ikä heijastuvat muuttoaikeisissa. Pohjoiskarjalaisista kymmenen prosenttia harkitsee muuttoa nykyisen asuinkuntansa alueella. Nykyisen asuinkuntansa ulkopuolelle suunnittelee muuttoa noin viidennes, heistä Pohjois-Karjalan ulkopuolelle 11 prosenttia.

Ratkaisu-yrityksiä palvelutarpeeseen

Eräänä ratkaisumallina niukkeneviin resursseihin ja lisääntyvään palvelutarpeeseen on kehitetty seudullista palvelutuotantoa. Kyselyyn vastaajat mieltävät seudullisuuden tarkoittavan palvelujen etäännyttämistä. Toisaalta sen nähdään myös turvaavan palvelutarjontaa ja mahdollistavan palvelujen käytön yli kuntarajojen. Palveluiden laadun parantamiseen ja tuotantokustannusten halpenemiseen seudullisissa ratkaisuissa uskotaan jonkin verran enemmän kuin laadun heikkenemiseen ja tuottamisen kallistumiseen. Palvelujen käytön sen sijaan useampi uskoo kallistuvan kuin halpenevan.

Kuntaa tai kuntia yhdessä pidetään useimmissa palveluissa parhaana palveluntuottajana. Käyttäjämaksujen ja kunnallisveron mahdollinen kallistuminen palvelujen säilyttämiseksi jakoi mielipiteitä. Puolet vastaajista olisi valmiita maksamaan lisää kunnallisveroja tai käyttäjämaksuja turvatakseen palvelut omassa kunnassaan. Toinen puoli ei olisi valmis maksamaan lisää veroja eikä palvelumaksuja, vaan palvelut pitäisi pysyä turvaamaan nykyisin voimavaroin. Useissa kunnissa kunnallisveroprosentti

on jo nyt varsin korkea; tämä todennäköisesti vaikuttaa siihen, että vain noin neljännes olisi valmis veronkorotuksiin. Sen sijaan käyttäjämaksujen korotuksiin on valmiita 43 prosenttia.

Pohjoiskarjalaisista kotitalouksista 37 prosentilla on käytössään internet-yhteys, mikä on liki kymmenen prosenttiyksikköä vähemmän kuin maassa keskimäärin. Osaltaan eroa selittää ikäjakauma; yli 65-vuotiaita on muuta maata enemmän. 16 prosenttia vastaajista ilmoitti tarvitsevänsä lisäopastusta internetin käytössä. Käyttöä estäviksi tekijöiksi ilmoitetaan tietokoneen tai internet-yhteyden puuttuminen.

Tällä hetkellä internetiä käytetään eniten pankkipalveluihin, tiedonhakuun ja sähköpostiyhteyksiin. Käytön laajentamiseen innostavia kohtia olisivat etenkin sosiaali- ja terveys- sekä kirjasto-palvelut.

Luonto voimavarana

Elinolosuhteissaan tyytyväisimpiä pohjoiskarjalaiset ovat ihmissuhteisiinsa ja asuinympäristöönsä. Luonto, siihen liittyvät harrastukset, asuinalueen viihtyisyys ja turvallisuus koetaan vahvoina voimavaroina. Pohjoiskarjalaiset kokevat hyvänä myös henkisen vireytensä ja mielialansa.

Vaikutusmahdollisuudet omaa elämää koskevista asioista koetaan keskimäärin hyviksi; tämä on kohentunut vuoteen 1998 verrattuna. Toisaalta vaikutusmahdollisuudet asuinympäristöä koskevista sekä yhteiskunnallisissa asioissa koetaan varsin heikoiksi, esimerkiksi suhteutettuna siihen, millaisena oma

toimeentulo koetaan. Työttömät ja iäkkäimmät kokevat vaikutusmahdollisuutensa heikoimmiksi. Yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttamisen mahdollisuudet koetaan parhaimmiksi kaupunkien ja kuntien keskustoissa ja huonoimmiksi haja-asutusalueilla asuvien keskuudessa. Eriyksen haasteen muodostavat heikommassa elämäntilanteessa olevien ja haja-asutusalueiden asukkaiden osallisuus ja äänen kuuluminen.

Anne Perälähti, tutkija
Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto

Anne Eronen – Pia Londén – Anne Perälähti – Aki Siltaniemi: Sitkeät seutukunnat. Pohjoiskarjalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista

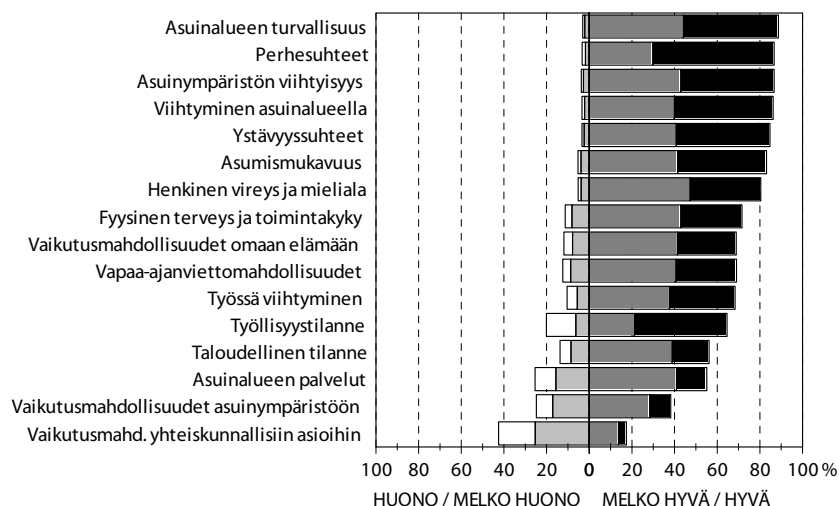
Kahdeksas kansalais-kyselyjen sarjassa

Sitkeät seutukunnat. Pohjoiskarjalaisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista on uusin julkaisu Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton alueellisten hyvinvointikartoitusten sarjassa. Kansalaiskyselyjen tavoitteena on saada kansalaisten ääni paremmin kuuluviin palvelujen kehittämisessä.

Pohjois-Karjalassa tehtyyn kyselyyn vastasi yhteensä 2222 pohjoiskarjalaista kotitaloutta. Vastausprosentti oli 44,2. Tutkimusalueeseen kuului kokonaisuudessaan Pohjois-Karjalan maakunta, sen viisi seutukuntaa ja 19 kuntaa, joita ovat Ilomantsi, Tuupovaara, Eno, Joensuu, Kiihtelysvaara, Kontiolahti, Liperi, Pyhäselkä, Kesälahti, Kitee, Rääkkylä, Tohmajärvi, Värtsilä, Outokumpu, Polvijärvi, Juuka, Lieksa, Nurmes ja Valtimo.

Tutkimuksessa olivat yhteistyökumppaneina Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys, Itä-Suomen lääninhallitus, Joensuun seudun aluekeskusohjelma ja Joensuun seudun kehittämissyhtiö Josek Oy. Tutkimuksen ovat rahoittaneet sosiaali- ja terveysministeriö ja Joensuun Seudun Kehittämissyhtiö Josek Oy. Tutkimus kytkeytyy Pohjois-Karjalan maakunnan sosiaali- ja terveystalouden kehittämistyöhön ja kehittäjäverkostoon.

Edellisen kerran Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto toteutti Pohjois-Karjalassa kyselyn vuonna 1998.

Pohjoiskarjalaisten arviot elämäntilanteensa eri osatekijöistä.

Kontiolahden perusturvajohtaja Annikki Gröhn ja kunnanjohtaja Kari Käyhkö onnittelevat 65-vuotiasta Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistystä. Tervehdyksen vastaanottaa yhdistyksen puheenjohtaja Pirjo Myyry (kuvassa vasemmalla).

Hyvinvoinnin tulevaisuutta pohtimassa Riitta Särkelä, Elli Aaltonen sekä maaherra Pirjo Ala-Kapee.

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys juhli joulukuussa 65-vuotista toimintaansa. Toimintavuotia juhlistettiin muun muassa seminaarilla, jossa pohdittiin alan ajankohtaisia kehittämishaasteita. Seminaarin yhteydessä julkistettiin myös Pohjoiskarjalaisten hyvinvointia kartoittanut kansalaiskysely. Asuinympäristön laatu ja sosiaaliset verkostot kannustavat jäämään alueelle, vaikka toimeentulo ja palveluverkoston toimivuus aiheuttavatkin osalle asukkaista huolta.

Lisää kansalaiskyselyn tuloksista sivuilla 27 ja 28.

Sosiaalineuvos, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton hallituksen puheenjohtaja **Elli Aaltonen** juhlisti 50-vuotispäiväänsä juhlaseminaarilla "Hyvinvoinnin tulevaisuus" joulukuussa. Teemaa lähestyttiin mm. sosiaali- ja terveydenhuollon, lasten ja perheiden, kuntien ja kuntalaisten, yritysten yhteiskunnallisen vastuun, alueellisen ja kansainvälisen hyvinvoinnin näkökulmista.

Juhlapuhujista kuntien ja kuntalaisten hyvinvointia sekä kuntien tulevaisuuden haasteita pohti kansanedustaja **Pekka Nousiainen**. Nousiainen näki myönteisenä kehityksenä kuntapolitiikassa ja hallituksen toimissa mm. sen, että veronkevennysten aiheuttamat kuntien tulomenetykset korvataan nyt täysmääräisinä ja että indeksitarkistukset nousevat.

Hyvinvoinnin kansainvälistä ulottuvuutta arvioi Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton toiminnanjohtaja **Riitta Särkelä**. Hän kaipasi lisää selvyttä siihen, miten Euroopan unionin muutokset vaikuttavat kansalaisten elämään ja selviytymiseen ja korosti hyvinvoinnin tulevaisuuden vahvistamisen tärkeyttä.

Ristikon ratkaisu

S	U	P	O			A	K	N	E
O	P	U	S			L	A	I	N
L	O	K	A			L	I	I	S
A	T	I	K			A	K	T	I
K	A	L	A						K
A	L	A	S			U	L	K	O
	E	A	L	I	T	S	E	A	S
L	I	S	A	M	A	A	R	I	K
A	L	U	T	U	P	A	S	V	A
V	A	L	E	K	A	R	A	T	E
E	J	T	E	N	A	E	T	U	V
R	I	E	S	A	I	T	A	R	P
I	R	T	A	I	N	R	Ä	P	Ä
	M	U	N	K	I	T	A	S	I
S	A	T	A	K	I	E	L	I	P
O				A	N	K	A	K	I
P	I	S	A	O	S	U	A	A	I
I	T	Ä	L	Ä	T	K	U	R	V
M	A	K	I	R	E	U	N	A	O
U	R	I	S	T	A	R	I	T	V
S	A	T	A	P	A	I	T	H	A

On onniteltu

- Liittohallituksen puheenjohtajaa **Elli Aaltosta** 50-vuotispäivän johdosta
- **Markku Niskalaa** valinnasta Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälisen liiton pääsihteeriksi
- **Maija Pelkosta** tohtoriksi väittelemisestä
- **Harri Jokirantaa** tohtoriksi väittelemisestä
- Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistystä 65-vuotisesta toiminnasta
- Reumaliiton Kuntoutumislaitosta 40-vuotisesta toiminnasta

Edellisessä numeron lukijakyselyyn ja/tai ristikkoon vastanneiden kesken arvottiin kolme kappaletta Sosiaali- ja terveysturvan kalentereita 2004. Voittajiksi onnetar valitsi

- **Matti Väkiparran** Helsingistä
- **Eivor Backin** Pietarsaaresta
- **Leena Hännisen** Jyväskylästä

Onnittelemme voittajia ja kiitämme kaikkia vastauksia lähettäneitä. Lukijakyselyssä ehdotettuja hyviä ideoita jutunaiheiksi pyrimme lehdessä toteuttamaan vuoden mittaan.

Kansalaistoiminnan tunnustuspalkinto Sirkka Merikoskelle

Viime vuoden valtakunnallinen kansalaistoiminnan tunnustuspalkinto myönnettiin monipuoliselle kansalaistoimijalle ja vaikuttajalle, tamperelaiselle **Sirkka Merikoskelle**.

Kansalaistoiminnan tunnustuspalkinnon tarkoituksena on kiinnittää myönteisellä tavalla huomiota kansalaistoiminnan, erityisesti vapaaehtoistoiminnan merkitykseen ihmisten hyvinvoinnin kannalta. Palkinnon myöntää Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ja se jaettiin Kansalaistoiminnan aamukahveilla Vapaaehtoistoiminnan päivänä 5.12. Helsingissä.

Sirkka Merikoski on tehnyt mittavan elämäntyön kansalaistoiminnan parissa ja edistänyt monella tavalla kansalaisten äänen kuulumista valtakunnallisesti ja paikallisesti. Erityisesti kehitysvammaisten ja heidän perheidensä asema on ollut Merikosken sydäntä lähellä. Merikoski vaikutti 1960-luvun lopulta

alkaen Kehitysvammaisten Tukiliiton toiminnanjohtajana. Hänen aloitteestaan Kehitysvammaisten Palvelusäätiö käynnisti asumisvalmennustoiminnan. Uupumaton energiaa hänellä on vuosien saatossa riittänyt monille muillekin kansalaistoiminnan areenoille. Hän on toiminut aktiivisesti mm. Ensi- ja turvakotien liitossa ja ollut kantavana voimana ja kehittäjänä liiton Tampereen yhdistyksessä sen pitkäaikaisena puheenjohtajana. Tässä tehtävässä hän toimii edelleenkin. Uuden lastensuojelun työmuodon, Alvari-perhetyön kehittäjänä hän toimi sen alusta alkaen. Hän

Kuva: Pirjo Tiilppana

Kansalaistoimintaa voi tehdä monella tavalla, mutta ei sitä kukaan voi tehdä yksin, totesi Sirkka Merikoski kiitospuheessaan ja korosti, miten tärkeää on saada jakaa tekemisen ilo muiden toimijoiden kanssa.

on antanut auliisti asiantuntemustaan lastensuojelusta tiedottamisessa ja osannut oivallisesti käyttää hyväkseen kuvataidetta sosiaalitiedotuksessa.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitossa hän on ollut liittovaltuuston monivuotinen jäsen. Sirkka Merikoski on monipuolisena kansalaistoimijana ollut myös pitkäaikainen kuntatason vaikuttaja.

Liittojen tunnustuspalkintoja

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton jäsenliitot voivat kiittää omia tärkeitä vaikuttajiaan, vapaaehtoistomijoita ja aktiivisia jäseniään kansalaistoiminnan tunnustuspalkinnolla. Tunnustuspalkinto on *Erkka Auermaan* uniikki keraaminen veistos ja sen myöntää keskusliiton hallitus. Viime vuonna palkintoja myönnettiin yhteensä 13.

Kuva: Pertti Saarela

Kansalaistoiminnan tunnustuspalkinnon ovat Oulussa saaneet oululaiset puuseppä *Heikki Korhonen* Oulun Kuurojen Yhdistys ry:n esityksestä sekä rehtori *Sulo Lehto* Nuorten Ystävät ry:n esityksestä.

Kuva: Reijo Korhonen, Studio P.S.V.Oy

Liittojen kansalaistoiminnan tunnustuspalkinto luovutettiin Turun Seudun Rintamanaiset ry:n joulujuhlassa *Hilkka Hirvisuolle*. Hirvisuo on ollut yhdistyksen jäsen vuodesta 1989 ja osallistunut aktiivisesti sen toimintaan. Erityisen aktiivinen hän on ollut askarteluryhmässä, jossa kudotaan ns. Äiti Teresa -peitteitä. Peitteet lahjoitetaan Emmaukseen. Hilkka Hirvisuo on toiminut vuodesta 1979 alkaen myös Lounais-Suomen Syöpäyhdistyksen tukihenkilönä.

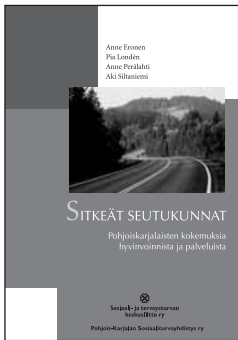
Heikki Korhonen, 80, on tehnyt ennätyksellisen pitkän, yli 60 vuoden, uran kuurojen järjestötyössä. Korhonen kuuroutui itse 8-vuotiaana. Hän liittyi Oulun Kuurojen Yhdistyksen jäseneksi 19-vuotiaana, vuonna 1942 ja oli jo toiminnan alkuvuosien voimahahmoja. Hän oli muun muassa Kuurojen Yhdistyksen talkooväen kantavia voimia, kun jäsenet keräsivät varoja ja rakensivat yhdistykselle sen ensimmäisen toimitalon Tuuran Koskitielle 1950-luvun alussa. Heikki Korhonen oli vuosina 1945-1979 yhdistyksen johtokunnan jäsen, varapuheenjohtaja ja sihteeri sekä edustajana kattojärjestö, Kuurojen

Liiton, toiminnassa. Hän on edelleen aktiivisesti mukana yhdistyksen eläkeläistoiminnassa.

Sulo Lehto, 72, on toiminut yli 40 vuotta lasten kasvatustyössä, ensisijaisesti peruskoulun ala-asteen rehtorina Oulun kaupungin palveluksessa. Päättyönsä ohella ja erityisesti eläkkeellä ollessaan

Lehto on osallistunut monipuolisesti eri järjestöjen toimintaan. Hän on ollut mm. Nuorten Ystävien ja Oulun NMKY:n luottamustehtävissä, toimii Kaatuneitten omaisten Oulun osastossa, Veteraaniohjeiden toiminnassa ja lisäksi urheilujärjestöissä, mm. Oulunkävelyjen vetäjänä. Lisäksi hän on ollut pitkään Pohjan Laulun kuorolaulajana. Sulo Lehto on nyt myös omaishoitaja, joka toimii aktiivisesti parkinsonpotilaiden etujen ajamiseksi Pohjois-Suomen Parkinson-yhdistyksen varapuheenjohtajana.

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton JULKAISUJA

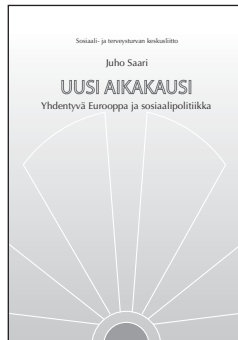
Anne Eronen - Pia Londen - Anne Perälähti - Aki Siltaniemi

SITKEÄT SEUTUKUNNAT

Pohjoiskarjalaisen kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluista.

Julkaisu jatkaa Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton alueellisten hyvinvointikartoitusten sarjaa. Pohjoiskarjalaisilta kysyttiin käsityksiä asuin ympäristöstään, elinolosuhteistaan, palveluistaan ja palvelujen seudullistamisesta. Kokeuksista välittyy huoli palveluverkoston rapautumisesta, työttömyydestä ja toimeentulopulmista ja nuorten pois- muutosta. Mutta elämäntilanteita leimaa myös kekseliäisyys ja voimavarojen löytäminen sosiaalisesta verkostosta kuin luonnosta ja asuin ympäristöstä. *Julkaisijat Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry ja Pohjois-Karjalan sosiaaliturvayhdistys*

ISBN 951-747-153-X, 154 sivua, hinta 25 euroa

Juho Saari

UUSI AIKAKAUSI

Yhdentynvä Eurooppa ja sosiaalipolitiikka. Uunituore kirja on tarkoitettu kaikille Euroopan integraa-

tiosta ja sosiaalipolitiikasta sekä niiden välisestä vuorovaikutuksesta kiinnostuneille. Tarkastelun kohteena ovat muun muassa oikeusperustassa tapahtuneet muutokset, talous- ja rahaliiton sosiaalipoliittiset vaikutukset, rakennera- hastot, EY-tuomioistuimen päätökset, yleishyödylliset palvelut, poliittiset prosessit, komission strategiset linjaukset sosiaalipolitiikassa, ns. Lissabonin kasvustrategian sosiaalipoliittiset vaikutukset, avoimen koordinaation menetelmä ja konventissa käyty keskustelu sosiaalisen Euroopan tulevaisuudesta. **ISBN 951-747-152-1, 460 sivua, hinta 32 euroa.**

Muista myös

SOSIAALI- JA TERVEYSTURVAN KALENTERI 2004

Sosiaali- ja terveysturvan kalenterissa ja päivyrissä ovat alan yhteystiedot yksissä kansissa - sekä tietysti myös vuoden 2004 al- lakka. Kalenterin hinta on 10 euroa. Päivyrin tämän vuoden täydennyssivujen hinta on 10 euroa, uudet päivyrin- kannet 32 euroa.

Leif Rönnerberg - Riitta Särkelä (toim.)

OSALLISENA EUROOPASSA?

Kansalaisjärjestö- näkökulma Euroopan unionin tulevaisuuteen. Sosiaali- ja terveysalan kansalais-

järjestöt osallistuvat Euroopan unionin uudesta perussopimuksesta, unionin politiikkojen painotuksista ja tavoitteista käytävään keskusteluun. Unionin painoarvo kasvaa kansainvälisesti ja vahvistuu myös kotimaisessa sosiaalipolitiikassa - pysyvätkö hyvinvointi- palvelut ja -politiikat vauhdissa mukana? Teos tarjoaa tiivistä taustatietoa EU: n uuden perussopimuksen taustoista ja merkityksistä.

ISBN 951-747-154-8, 72 sivua, maksuton julkaisu, peritään postikulut.

Oletko jo tilaaja?

SOSIAALI- JA TERVEYSVIESTI

kertoo 6 kertaa vuodessa alan ajankohtaisista tapahtumista niin kotimaassa kuin maailmallakin. Lue asiaa hyvinvointiyhteiskunnasta, sen palveluista ja niiden kehityksestä, uusimmista tutkimuksista, julkaisuista ja tilaisuuksista. Vuoden tilauksen hinta on 33 euroa, kestopäivien hinta 25 euroa. Lehti löytyy internetistä osoitteesta www.stkl.fi - Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton internet-sivuilta

ISSN 1238-1438

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto on myös alan kirjallisuuden julkaisija.

Teemoihin kuuluvat muun muassa Euroopan unionin kehitys, muut kansainväliseen sosiaalipolitiikkaan liittyvät aiheet, hyvinvoinnin verkostot sekä järjestö- ja vapaaehtois- tutkimus.

Internet-sivuilta

www.stkl.fi - julkaisut näet keskusliiton kaikkien julkaisujen tiedot sekä aina uusimmat julkaisut.

Julkaisutilaukset Sosiaali- ja terveysturvan keskusli- tosta, puh. (09) 774 721, faksi (09) 738 123, sp. julkaisut@stkl.fi tai liiton internet-sivujen kautta www.stkl.fi

valtakunnalliset

sosiaali- ja terveystalitiikan kehittämispäivät

31.3.-1.4.

Helsinki

Marina

Congress

Center

Keskiviikko 31.3.2004

- 9.00 Ilmoittautuminen ja aamukahvi
10.00 Avauspuheenvuoro
Liittohallituksen puheenjohtaja Elli Aaltonen, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto
10.15 Ajankohtaiset sosiaali- ja terveystalitiittiset linjaukset
Sosiaali- ja terveystministeri Sinikka Mönkäre
10.45 Sosiaalibarometri 2004
Toiminnanjohtaja Riitta Särkelä ja tutkija Aki Siltaniemi
11.40 Sosiaaliturvan tunnustuspalkinto 2004
12.00 Lounastauko
13.00 Kuntien voimavarat palvelujen turvaamiseen
Neuvotteleva virkamies Rainer Alanen, sisäasiainministeriö
Onko meillä varaa sosiaaliseen politiikkaan?
Professori Kyösti Urponen, Lapin yliopisto
14.30 Kahvitauko
15.00 Jakautuminen rinnakkaisseminaareihin

Seminaari 1

Mitkä ovat hyvinvointipolitiikan ainekset vuonna 2015?

*Tutkimuspäällikkö Pekka Parkinen, VATT
Kaupunginjohtaja Elina Lehto, Lohjan kaupunki*

Seminaari 2

Unohtuvatko unohdetut?

*Erikoistutkija Kati Rantala, Poliisiammattikorkeakoulu
Toiminnanjohtaja Timo Peltovuori, Mielenterveyden keskusliitto*

Seminaari 3

Miten turvataan hoitoonpääsy?

Ap.osastopäällikkö Marja-Liisa Partanen ja neuvotteleva virkamies Jouko Isolauri, sosiaali- ja terveystministeriö

Kommenttipuheenvuorot:

*Hallintoneuvos Marita Liljeström, KHO ja
Kehityspäällikkö Rolf Eriksson, Kuntaliitto*

19.00 Sosiaali- ja terveystministeriön vastaanotto

Torstai 1.4.2004

- 9.00 Kantavatko markkinat vastuun?
- Kilpailuttaminen, yleishyödyllisyys ja oikeus palveluihin
Ylijohtaja Kari Välimäki, sosiaali- ja terveystministeriö
Neuvotteleva virkamies Annukka Lehtonen, kauppa- ja teollisuusministeriö
Toimitusjohtaja Markku Ruuhonen, RAY
Toiminnanjohtaja Risto Hämäläinen, Asumis- palvelusäätiö ASPA
Keskustelua
12.00 Lounastauko
13.00 Minkä varassa yhteinen vastuu toimii?
14.15 Päivien päätössanat
Osastopäällikkö Aino-Inkeri Hansson STM

Tilaa ilmoittautumislomake:

koulutussihteeri Merit Lemminki,
puh. (09) 7747 2210 tai 050 596 3679, sähköposti
merit.lemminki@stkl.fi
tai internetsivuilta osoitteesta
www.stkl.fi/ilmoittautumislomake.html

Lisätietoja tapahtumasta:

kehitysjohtaja Juha A. Pantzar
puh. (09) 7747 2272 tai 050 313 0523, sähköposti
juha.pantzar@stkl.fi

Koulutuspäivien hinta on Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton jäsenyhteisöjen edustajilta 260 euroa ja muilta osallistujilta 290 euroa. Osallistumismaksu sisältää Sosiaalibarometri 2004 -julkaisun, ohjelman, päivien materiaalin sekä kahvitarjoilun ja lounaan molempina päivinä.

Tervetuloa mukaan!

KOULUTUKSIA JA TAPAHTUMIA

Pohjois-Karjalan Kesäyliopisto

Sosiaali- ja terveysalan täydennyskoulutusta Joensuussa

- Päihdepäivä 9.3.2004
- Levottomat ja ylivilkkaat lapset 10.3.2004
- Hoitotyön kirjaaminen 11.3 ja 15.4.2004
- Esimies- ja ihmishuohdevalmennus 18.3, 1.4., 29.4. ja 13.5.2004
- Lasten eroryhmien vetäjien koulutus 23-24.3 ja 4.-5.5.2004

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:
Pohjois-Karjalan Kesäyliopisto,
puh. (013) 244 2540
sähköposti: kesayliopisto@pkky.fi
internet: www.pkky.fi/kesayliopisto

Pohjois-Karjalan Kesäyliopisto
Tulliportinkatu 3 F, II krs, 80130 Joensuu
Puh. (013) 244 2540, faksi (013) 244 2299

**KUHANKOSKEN
ERITYISAMMATTIKOULU**
Kantolantie 442, 41340 Laukaa
PUH. (014) 444 111
FAX (014) 444 1199
eak@kuhankoski.fi
http://kuhankoski.fi

AMMATILLISTA JA VALMENTAVAA ERITYISOPETUSTA

- Valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus
- Matkailu-, ravitsemis- ja talousala (ruokatuotanto, puhdistuspalvelu, kuluttajapalvelut)
- Käsi- ja taideteollisuusala (keramiikka, kankaanpainanta, lasi- ja puutyö, kudonta, ompelu ja erikoistekniikat)
- Luonnonvara-ala (puutarha- ja metsäala)

Ota yhteyttä ja tervetuloa tutustumaan.
Lisätietoja saa oppilaitoksesta ja oppilaitoksen kotisivuilta

Sosiaalipedagoginen Instituutti

Ihmissen persoonallista kasvua ja tietoisuutta syventävää aikuiskoulutusta.

Kevään 2004 koulutuksia

Vuorovaikutuskoulutus Helsingissä, Tampereella, Jyväskylässä keväisin ja syksyisin
Johtajuuden innostavuus ja piina 6.5.2004

”Johtajuus ja suhteiden suhinää”

9.-19.6.2004, 1 ½ päivää

Voimavara-päivät

10.-11.6.2004

Seminaari työnhajajille

10.-11.6.2004

Esimiesten työnhajausryhmä

alkaa helmi-maaliskuussa

Asiantuntijoiden työnhajausryhmä

alkaa maaliskuussa

Mielen ja ruumiin hyvinvointiviikot

sovittava erikseen

Mielenterveyskurssit (Kelan tukemat)

keväisin ja syksyisin Helsinki 14.-19.3. ja

Tampere 13.-14.4.2004

Esitteet ja tiedustelut:

puhelin (09) 7288 200, faksi (09)7288 2030

E-mail: koulutus@sosped.fi, www.sosped.fi

KOULUTUSTA AMMATTIIN JA TAITOJA ITSENÄISEEN ELÄMÄÄN

- kulttuuriala
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- tekniikan- ja liikenteenala
- valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus
- ammatillinen lisäkoulutus

Haku aika koulutuksiin 1.1.-16.3.2004

Alavuden erityisammattikoulu

Kasarmintie 10, 63300 ALAVUS

puh.(06) 516 8111 www.aeak.fi Alavus@aeak.fi

SUOMEN MIELENTERVEYSSEURA r.y.

PSYKOTERAPIATAITOJEN INSTITUUTTI

Erytistason perheterapiakoulutus

Kolmivuotisen erityistason perheterapiakoulutuksen tavoitteena on antaa sellaiset ammatilliset valmiudet, että koulutuksen suorittanut henkilö kykenee hoitamaan perheterapeuttin tehtäviä ja antamaan perheterapiaan liittyvää työnhajautusta.

Koulutus sisältää teoriakoulutusta, työnhajautusta, omaa psykoterapiaa, kirjallisia töitä, valtakunnallisen tai kansainvälisen asiantuntijaseminaarin vuosittain sekä kirjallisen päättötyön. Koulutusohjelma täyttää erityistason psykoterapeuttin pätevyteen johtavan koulutuksen kriteerit. **Hakemukset 14.5.04 mennessä**, jonka jälkeen soveltuvuus-haastattelu. Koulutus käynnistyy syksyllä 2004.

Psykoterapiataitojen peruskoulutus

Vuoden kestävä psykoterapiataitojen peruskoulutus sisältää monia eri psykoterapiasuuntauksia yhdistäviä peruskäsitteitä ja on suunnattu sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöille sekä opettajille. Koulutus rakentuu 10 kaksipäiväisestä seminaarista. **Haku 31.3.04 mennessä**, alkaa keväällä 2004.

Perhe- ja verkostotyön koulutus

Koulutus on tarkoitettu sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöille, jotka kehittävät omassa työssään joustavia perhe-, pari- ja verkostotyömenetelmiä. Koulutus muodostuu 9 kaksipäiväisestä seminaarista. **Haku 31.5.04 mennessä**, alkaa syksyllä 2004.

Kriisi-interventiokoulutus

Koulutus tähtää tiedollisten ja taidollisten valmiuksien lisäämiseen kriisityössä. Vuoden mittainen koulutus muodostuu 9 kaksipäiväisestä seminaarista, jotka sisältävät teoria- ja työnhajausosioita. **Haku 31.5.04 mennessä**, alkaa syksyllä 2004.

Ryhmäanalyysin perusteet

Koulutus rakentuu 16 seminaaripäivästä ja on tarkoitettu sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetustyön henkilöille. Koulutus antaa valmiuksia toimia ryhmäohjaajana. Ryhmäanalyysin perusteet koulutus on edellytys ylempien erityistason ryhmäanalyysikoulutukseen. **Haku 31.5.04 mennessä**, koulutus alkaa syksyllä 2004.

Lisäksi haussa

Ylempien erityistason ryhmäanalyysikoulutus

Psykoterapiataitojen instituutti, Dagmarinkatu 14, 00100 Hki, p. (09)4150 3663
e-mail: hannele.hannukainen@mielenterveysseura.fi, www.tuutti.net

Espossa 25.-26.5.2004

www.stakes.fi
www.espooli.fi
www.wanhasatama.com

▼ STAKES

Luova kunta
– laadukkaat palvelut

TERVE-SOS 2004

Sosiaali- ja terveysalan koulutus- ja messutapahtuma

Yhteistyössä:
ESPOO ESPOO HELSINGIN MESSUT TietoEnator ASUNOTOSÄÄTIÖ

YHTEYKSIÄ *alueellisiin sosiaaliturvayhdistyksiin*

Sosiaaliturvayhdistykset ovat sosiaaliturvan ja muun sosiaalipolitiikan alalla työskentelevien henkilöiden yhdessä. Yhdistykset järjestävät opinto- ja neuvottelutilaisuuksia, välittävät tietoa ja järjestävät opintoretkeä ja muuta virkistystoimintaa. Tule mukaan käynnistämään alueellista keskustelua sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen kanssa. Ota yhteyttä alueesi yhdistyksen puheenjohtajaan tai sihteeriin ja liity jäseneksi.

Etelä-Pohjanmaan Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry

Puheenjohtaja Sinikka Volanto, Vierteenmäentie 131, 63130 Mäyry, puh. 0201 245 121, koti (06) 525 7126, 040 831 7586, sinikka.volanto@seamk.fi
Sihteeri Tuula Tuomisto, c/o SONet BOTNIA, PL 158, 60101 Seinäjoki, puh. 050 540 0655, sp. Tuula.Tuomisto@seamk.fi

Etelä-Savon sosiaali- ja terveysturva ry

Puheenjohtaja Anja Lehtonen, Itä-Suomen lääninhallitus, PL 50, 50101 Mikkeli, puh. 040 726 74407 tai 020 516 161, sp. anja.lehtonen@ish.intermin.fi.

Finlands svenska socialförbund rf

Ordförande Pehr Löf, 00102 Riksdagen, tel. (09)4321, 050 511 3117, fssf@pedersore.fi. Verksamhetsledare Boris Björklund, Skrufvilagatan 2, 68910 Bennäs, tel. (06)785 0330, 050 553 3685, fax (06) 729 0547, www.pedersore.fi/fssf

Kainuun Sosiaaliturvayhdistys

Puheenjohtaja Kai Hyttinen, Kajaanin kehittämiskeskus, PL 51, 87101 Kajaani, kai.hyttinen@oulu.fi, puh. (08) 632 4883, 0400 475 478. Sihteeri Seija Siivola, Välitalontie 19, 8750 Palta-niemi, puh. (08) 6189 9247, seija.siivola@mail.kajak.fi

Keski-Pohjanmaan Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry

Puheenjohtaja Matti Kaivosoja, Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Mariankatu 16-20, 67200 Kokkola, puh. (06) 8264756, 044 723 2360, matti.kaivosoja@kpsph.fi, sihteeri Jaana Pikkarainen-Haapasaari, Perusturvakeskus, PL 43, 67101 Kokkola, puh. (06) 828 9278, faksi (06) 828 9403, jaana.pikkarainen-haapasaari@kokkola.fi

Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys ry

Puheenjohtaja Marja-Leena Kupila, Kriisikeskus Mobile, Hannikaisenkatu 10, 40100 Jyväskylä, puh. (014)625 959, faksi (014)625 959, marja-leena.kupila@jkl.fi, sihteeri Anne Astikainen, Kumppanuustalo, Vapaudenkatu 4, 40100 Jyväskylä, puh. (014) 625 601, 050 597 5188 anne.astikainen@jkl.fi

Kymen-Karjalan sosiaali- ja terveysturva ry

Puheenjohtaja Kaj Wahlroos, Hallitie 3, 54800 Savitaipale, sp. kaj.wahlroos@savitaipale.fi, puh. 0400 657 411, faksi (05) 614 0226. Sihteeri Ilkka R. Keronen, Etelä-Suomen lääninhallitus, Kouvolan alueellinen palveluyksikkö, PL 301, 45101 Kouvola, puh. 02051 64031 tai 040 557 5569, faksi 02051 64045, ilkka.keronen@eslh.intermin.fi

Lapin Sosiaaliturvayhdistys ry

Puheenjohtaja Eine Heikkinen, puh. 020 517 7724, PL 8002, 96101 Rovaniemi, sp. eine.heikkinen@llh.intermin.fi, sihteeri Eeva Marttala, sosiaali- ja terveysturvasto, PL 8216, 96101 Rovaniemi, puh. (016)322 2413, faksi (016) 322 2992, eeva.marttala@rovaniemi.fi

Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry

Puheenjohtaja Pirjo Myyry, Lieksan Kela, Kainuuntie 5, 81700 Lieksa, puh. 020 435 7141, 040 570 8733, pirjo.myyry@kela.fi. Sihteeri Elina Pajula, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, Niskakatu 21, 80100 Joensuu, puh. (013) 267 4213, 050 558 7460, faksi (013) 222 647, elina.pajula@pelu.jns.fi

Pohjois-Pohjanmaan Sosiaaliturvayhdistys ry

Puheenjohtaja Maija Pelkonen, Mesimarjakuja 4, 90460 Oulunsalo, sp. maija.pelkonen@suomi24.fi, puh. 040 553 1715. Sihteeri Kari Matela, Päihde- ja huumeasema Redi64, Uusikatku 64 A, 90100 Oulu, sp. kari.matela@ouka.fi, puh. (08) 558 46242

Pohjois-Savon Sosiaaliturvayhdistys ry

Puheenjohtaja Mikko Karinen, Rajakatu 1, 70600 Kuopio, puh. 050 411 9561, mikko.karinen@humak.edu. Sihteeri Tuula Merjola-Partanen, Taivaanpankontie 16 C 13, 70200 Kuopio, puh. 044 517 2104, merjola@surfeu.fi

Päijät-Hämeen Sosiaali-

turvayhdistys ry

Puheenjohtaja Risto Kajaste, Sotilaankatu 6, 15700 Lahti, sp. risto.kajaste@sininauhaliitto.fi, puh. 040 778 8776, Sihteeri Ritva Haavisto, Timonkatu 5 C 62, 15240 Lahti, puh. (03) 730 7502, 040 754 1350

Satakunnan Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry

Puheenjohtaja Tuula Rouhiainen-Valo, Visatie 15 B 24, 28360 Pori, sp. tuula.rouhiainen-valo@samk.fi, puh. 044-710 3490. Sihteeri Leena Kivimäki, Rauman sosiaalikeskus, PL 59, 26100 Rauma, puh. (02) 834 3330 citypuh. 044 533 5514, sp. leena.kivimaki@rauma.fi

Uudenmaan Sosiaaliturvayhdistys ry

Puheenjohtaja Harri Koivu, Padasjoen kunta, PL 35, 17501 Padasjoki, puh. (03) 552 9231, 040 562 1678, harri.koivu@padasjoki.fi. Sihteeri Ulla Saastamoinen, puh. (09) 7747 2280, 050 597 9442, sp. ulla.saastamoinen@stkl.fi

Varsinais-Suomen Sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry

Puheenjohtaja Sirkka Mylly, Kuikankatu 3 as. 24, 20760 Piikkiö, puh. (02) 471 1206, sirkka.mylly@piikkio.fi. Sihteeri Kristiina Leppänen, Murkionkatu 3 B 23, 20740 Turku, puh. 040 556 5756

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry

– edistää sosiaali- ja terveystoimintaa paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla.

Kotkankatu 9, 00510 Helsinki, Vaihde (09) 774 721 Faksi (09) 738 123, www.stkl.fi, www.sosternet.fi SosiaaliturvanKL@stkl.fi • Keskustoimiston henkilökunnan sähköposti-osoitteet etunimi.sukunimi@stkl.fi tai nimen yhteydessä, ä-kirjain korvataan a:lla, ö-kirjain o:lla. • Suorat puhelinnumerot: 7747 2 + kolme numeroa tai nimen yhteydessä.

Astikainen Anne

Anne.Astikainen@jkl.fi
(014) 625 601, 050 597 5188
kehittämispäällikkö
(Jyväskylä)

Enden Eila

220, 050 591 4697
taloussihteeri

Eronen Anne

206, 050 574 25 44
tutkija
(vuorotteluvapaalla 31.7. asti)

Flink Arja

230, 050 520 5502
talousjohtaja

Ikonen Riitta

240, 050 531 3556
järjestösihteeri

Karhu Liisa

liisa.karhu@pksotu.fi
taloussuunnittelija
(Joensuu)

Koskinen Johanna

244, 050 558 7470
toimittaja

Kostilainen Reijo

reijo.kostilainen@silta.suomi.net
(Silta-projekti, Oulu)

(08) 333 605

toimistotyöntekijä

Lemminki Merit

210, 050 596 3679
koulutussihteeri

Lindström Niina

203, 050 5400 662
projektikoordinaattori

Londén Pia

207, 050 552 0790
tutkimussihteeri

Meriläinen Raija

raija.merilainen@silta.suomi.net
(Silta-projekti, Oulu)

(08) 333 605

projektityöntekijä

Mustakangas-Mäkelä Anne

anne.mustakangas-makela
@ouka.fi

050 5922 802

kehittämispäällikkö (Oulu)

Pajula Leea

242, 050 552 0791

kehittämispäällikkö

Pajula Elina

elina.pajula@pelu.jns.fi

(013) 267 4213,

050 558 7460

kehittämispäällikkö (Joensuu)

Pantzar Juha A.

272, 050 313 0523

kehitysjohtaja

Pehkonen Heli

233, 050 412 1914

toimistos sihteeri

Perälähti Anne

205, 050 403 2471

tutkija

Rantakokko Aslak

aslak.rantakokko@silta.suomi.net

(Silta-projekti, Oulu)

(08) 333 213, 050 525 3724

projektityöntekijä

Rönberg Leif

222, 050 63 664

pääsihteeri (ICSW)

Saastamoinen Ulla

280, 050 597 9442

projektisuunnittelija

Saarteinen Mari

206

tietopalveluassistentti

Savolainen Sirpa

255, 050 520 4554

taloussihteeri

Siltaniemi Aki

290, 050 367 3447

tutkija

Särkelä Riitta

200, 050 63663

toiminnanjohtaja

Tiippana Pirjo

211, 050 525 3891

tiedottaja

Timonen Diana

202

toimistos sihteeri

Tuomisto Tuula

050 540 0655

kehittämissuunnittelija

Vuorinen Marja

215, 050 412 1913

kehittämispäällikkö

Alueellinen kehittämistoiminta

Keski-Suomen toimipiste:

Asemakatu 4 A (3. krs)
40100 Jyväskylä

Astikainen Anne

Kehittämispäällikkö

Laukkanen Jukka

Suunnittelija
Jyväskylän kaupunki
(014) 625 602
jukka.laukkanen@jkl.fi

Sosiaaliturvayhdistys

TIEKA-projekti

Rajaniemi Hannele, projektipäällikkö
puh. 050 464 1652

Mikrotukihenkilöt:

Kekoni Jani (Jyväskylä)
Aalto Tarja (Saarijärvi)
Hytönen Leena (Suolahti)

etunimi.sukunimi@tieka.net

www.tieka.net

Kumppanuustalolla

Vapaudenkatu 4, 40100 JKL
aulahenkilökunta

Santanen Sanna, Pirttinen

Rauha ja Janhonen Tuula
Puh. (014) 668 628

Sosiaaliasiamies Riitta Salo

Puh. (014) 212 654

Pohjois-Pohjanmaan toimipiste:

Kumppanuuskeskus Torikatu 15 3 B, 4.

kr. 90100 Oulu

faksi (08) 5584 4032

sekä

Puusepänkatu 4

90100 Oulu

Mustakangas-M. Anne

Kehittämispäällikkö

Haapsaari Jorma

Suunnittelija

Oulun Kaupunki

Torikatu

(08) 558 44031

jorma.haapsaari@ouka.fi

Silta-työllisyshankkeessa

Rantakokko Aslak

- yhdistelmätukipalvelut

Kirkkokatu 14, 4.krs,

90100 Oulu

faksi: (08) 333 595

Kostilainen Reijo

Meriläinen Raija

- järjestötyönantaja-palvelut

Sosiaaliturvayhdistys

Pelkonen Maija-Liisa

Puheenjohtaja

040 553 1715

Pohjois-Karjalan toimipiste:

Niskakatu 21

80100 Joensuu

faksi (013) 222 647

Pajula Elina

Kehittämispäällikkö

Sosiaaliturvayhdistyksen projektit:

KAJO-projektissa:

Niskakatu 21

Hänninen Tuija

Niemelä Eija

Purmonen Markku

(013) 220 093

Maamuuntaja-projekti

Kansalaistalo

Hämäläinen-Puhakka Katja

Lisäksi asukasemäntä, -isäntä

ja kuntosali-isäntä, puh.

(013) 267 5755

Projektien sähköpostiosoitteet: nimi.sukunimi@pksotu.fi

Savela Annamari

Suunnittelija

Joensuun kaupunki

Suvantokatu 1

(013) 267 5667

Sosiaaliturvayhdistys

Myyry Pirjo

Puheenjohtaja

040 570 8733

Järjestöjen tietoyhteiskunta

-projektissa:

Kansalaistalo,

Kauppakatu 32

Rissanen Jarkko

050 540 1929

Arola Marjut

(Niskakatu 21)

Tilaa kunta-alan ammattilehti!

Kuntatyönantaja on kunta-alan työmarkkinalehti ja henkilöstöhallinnon ammattilehti. Lehdessä on tietoa, jota esimiehet tarvitsevat johtamisessa ja hyvässä esimiestyössä.

www.kuntatyönantajat.fi/kuntatyönantaja

Tervetuloa Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton koulutustapahtumiin ja seminaareihin keväällä 2004:

- Suunnitelmasta hankkeeksi 3.-4.3., Helsinki
- Köyhyys ja syrjäytyminen Keski-Suomessa 9.3., Jyväskylä
- Järjestöjen talouden suunnittelu- ja neuvottelupäivät 18.-19.3., Mikkeli
- Pohjalaismaakuntien järjestötoiminnan neuvottelupäivät 24.3., Seinäjoki
- Valtakunnalliset sosiaali- ja terveysturvan kehittämisspäivät 31.3.-1.4., Helsinki
- Kansainvälisen sosiaalipolitiikan päivä 11.3., Helsinki
- Työlainsäädäntökoulutus 20.4., Helsinki
- Järjestöt verkossa 21.4., Helsinki
- Rakennerahastot uudistuvat – Oletko valmis? 22.4., Helsinki

Lisätietoja tapahtumista saat internetsivuiltamme www.stkl.fi tai ottamalla yhteyttä puhelimitse joko kehitysjohtaja *Juha A. Pantzariin* 050 - 313 0523 tai koulutussihteeri *Merit Lemminkiin* 050 - 596 3679.

 MIKAE LI
Konsertti- ja kongressitalo

MIKAE LI
Päyden palvelus talo

- Kaksi kokoussalia
sekä useita oheistiloja
- Moderni kokoustekniikka
- Ravintola

Sointukatu 1, 50100 Mikkeli
puh. 015 - 1942 761, fax 015 - 362 757
www.mikkeli.fi/mikaeli

valtakunnalliset

sosiaali- ja terveystalitiikan

kehittämispäivät 31.3. -1.4.2004

31.3.-1.4. Helsinki Marina Congress Center

**Ohjelma lehden sivulla 31! Tilaa ilmoittautumislomake (09) 774 721
tai www.stkl.fi - koulutukset**